

الْقُرْآنُ الْعَظِيمُ

جزء عم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكانورية

Luwuran Kambo

JUZU AMMA
TARJIMO TELAM
KANURIBE

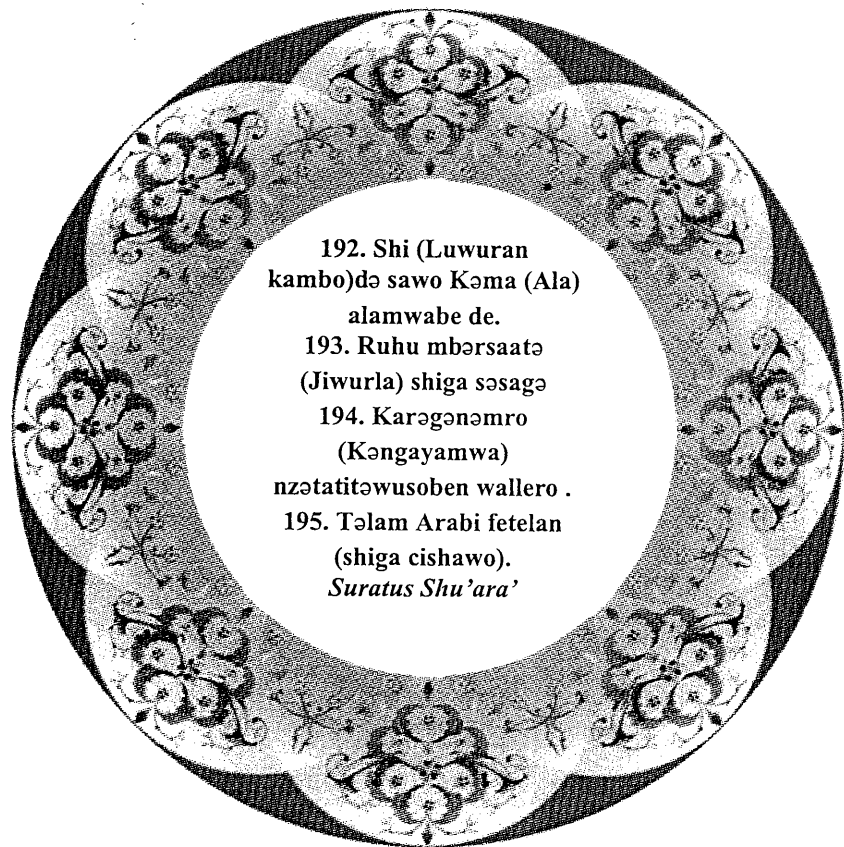
وَإِنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٢﴾

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١١٣﴾

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١١٤﴾

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١١٥﴾

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

192. Shi (Luwuran
kambo)də sawo Kəma (Ala)

alamwabe de.

193. Ruhu mbərsaatə
(Jiwurla) shiga səsagə

194. Karəgənəmro
(Kəngayamwa)
nzətətitəwusoben wallero .

195. Təlam Arabi fetelan
(shiga cishawo).

Suratus Shu'ara'

Kitawu adɛ kawu baktɛ tutuluyinro Malɛmwa jigɛnjigɛn ilmu Luwuranbe-a tɛlam Arabibe-a tɛlam Kanuribe-aye futu raksanaro kusheza soru, saasa duwo baktɛ tutuluwo. Kazigi laa turiro walwonoga, hukuma lamardɛbero yitanotɛgɛ.

© Kitawu adɛ kɛnganti baktɛmanzɛbe. Wande nduma ye fella laa au kitawudɛ zamdɛga baksɛnyi dulwubilaman amarinzɛ baaro.

Baktɛma:

Kɛrtɛ Lamar Islambe Ngalwotɛgɛbe Liman Malikbe

P.O: Box 47, Maiduguri, Borno State.

Tel: 076-231766, Fax: 076-342021.

E-mail: quran-inkanuri@islam-online.net

Askara Alaro kajiwo. Adutaga-a salamtaga-aye ci, kwa bargaa, Kengayam Muhammad ε-a, yalwanza-a sawawanza-a, sandiga kengawuwaso-aro, yim ngul-a ngal-aben kunten. Adabe ngawon, Kama Ramamaye, fadalanza-a, ngurnonza-an karmasalemro Kanuriwa shimozaganada ku kerwu dawun dazanyi. Malamwaye kara-a, ruwo-a, adagaima fasari Luwuranbe-a jemiro sakkaliyinda kuro ferat garza kadio. Duwo karmalamdada Kamandeye ndusoro ganyi nyamaro caino. Suro jemiben am laada kawuli Luwuran Kambobe Arabilan ruwogatadaga fete farakro fanzainba. Karta Lamar Islambe Ngalwotagebe Liman Malikbe samnonza saa saabe, saa hijira 1423, miladiya 2002 bedan kakarta tawatsagi luwuran kambo adaga tarjimoyin talam. Kanurin allaram rumiyaben fasartaro. Shawari adaga mowom lamardaga galtaro karapkawa yasko: Karapka Amkurawa Bornobe-a, Karta Lamar Islambe Ngalwotagebe Liman Malik Maiduguribe-a, Jamiya Maiduguribeda-a ngumro goza. Adalan, Kanuriwaga banata kawuli Luwuranbega talamnzan futu kaskealan asutaro, fasari adaga tado.

Haiyaro ndumaye raksu futu talam Arabiben, saiwoso fasal manabesolan Luwuran Kambodaga Kamandeye zayezanadagairo talambima gadelan fasaljinbawo. Awo duwo Kitawu adan nganzatanada, fanta malamwa burwotawuben kawuli Luwuran kambobedaga talam fanta kaskealan Kanuriro bayenta jemi zamanbeye asuza bas. Fasari ada tartip Talam Kanuribe Ruwobe (SKO) saina laatarro tegana. Adagaima, kalimawa jigajigan yega nzaliwuro tanotana. Daryeram kitawudaben maanza bayentana.

Fasari adaga futu sandanaro kundotaro, dawari mbarshea gana ganyi tadena. Hawulnzada, Kitawuwa fasaribe kasatkata ferga talam Arabiben burwotawusoye tarjimon ruwozana tawanda nozorunza tadena. Kuru fasari surawa laa Luwuranbe malamwa zamanbe laaye ruwozanaso ye tawanda kamanzaga rataltana. Lamardabe kezapkatagaro komiti taanasbe ilmuwu Luwuranbe-a talambe-a, kam arakko: Goni Muhammad Ali Gabchiya, Liman Zamaram Jamiya Yerwabe fuwumaworo ganatana. Shin raptano Malam Muhammad Mustapha Ibrahim, fuwuma Lamar Da'awa-a Kashimo-abe Karta Lamar Islambe Ngalwotagebe Liman Malikbe-a, Malam Abubakar Kyari, banama kura Karta Lamar Islambe Ngalwotagebe Liman Malikbe-a, Dr. Yaganami Karta, fella Ilmu Talamwabe, Jamiya Yerwabe-a, Malam Mukhtar Kaana Abba, fella Ilmu Talamwabe Jamiya Yerwabe-a, Dr. Muhammad Waziri, fella Ilmu Jogarafiye Jamiya Yerwabe-a. Awo fasariro tadanawoso Malamwa Kanuribe sua gadesoro samt, soru, kuru samno taanasbe ilmuwu Luwuranbe-a, talam Arabibe-a, talam Kanuribe-a sapa tawotawo zaa ardiza duwo bakkata.

Luwuran Kambo fasartada lamar shablan kundobe ganyi. Ada nankaro, Komiti Lamarwa Kun-Balinbe Gattagebe-a Majilas Aman Liwobe-

© Kanuri Holy Qur'an Translation Project, Maiduguri, Borno State.

First Published 2003 (1424AH).

© All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form without the prior permission of the publishers.

ISBN ...

Published by:

Kanuri Holy Qur'an Translation Project
Imam Malik Islamic Centre, P.O. Box 47, Maiduguri, Borno State, Nigeria.

Tel: 076-231766, Fax: 076-342021

E-mail: quran-inkanuri@islam-online.net

ASKERA

Askera Alaro kajiwo, Kema alamwasobe. Adutoga-a salamtoga-aye ci, kwa bargaa, Kengayam Muhammad ε-a, yalwanzə-a, sawawanzə-a, sandiga kengawu-asoro, yim ngal-a ngul-aben kunten.

Adaye ngawon, barganzə Lisamma Bornobe, Alhaji Mustafa Umar El-Kanemi, kwa cidadero barga dapsəganadə-a, barganzə Waziri Bornobe, Alhaji Mukhtar Yerima Mustafa, shi duwo andero Luwuran jigən tarjimo ajamibe cə, shilan kashimo kada fändenadə yero askərnyena. Kuru barganzə maitu Mai Bukar Ibn Ali Elkanemi kwa alanganzən lamar Kanuriberə sabisoro cizə dazənama, kuru samnonde nzasabedəga hadarzanadə ye, Ala shiga ramazə.

Adaye ngawon, askera taanasbe am timinzan cida adə kundoro ngurnosanama, Gumna Korye Yobebe, Alhaji Bukar Abba Ibrahim-a, Alhaji Tijani Bolori-a, Alhaji Baba Ba'aba-a, Dr. Shettima Ali Monguno-a, Brig. Abba Kyari-a, Dr. Shettima Mustafa-a, Ambassador Gaji Galtimari-a, kuru kamfani Confer Cleanersbe-a am gade gapsəna ci-a karəga-ason banasa ngurnosanama-asoro gatəkəyena.

Adaye ngawon, askera taanasbe Maləmwə kura kura Bornobe: Imam Ibrahim Ahmad, kura limanwa Bornobe-a Shaikh Abubakar El-Miskin-a Shaikh Abbas Hamid-a, Shaikh Sheriff Ibrahim Sale Al-Hussaini-a, Shaikh Muhammad Abba Aji-a, Khalifa Ali Ahmad Abul Fatih-i-a, Shaikh Dr. Aminuddeen Abubakar, kwa lamardəga sətə sadəna-a, am gade gapsənaso-a yero gatəkəyena. Ala sandiro ajarnzə co. Amin.

Kuru, askərande ferga am duwo Samno Fasari Luwuranbe Tangarnəm Nzasabe taanasbedəga adarzanawosoga, adəgaima Maləm Bosoma Sheriff-a, Maləm Wakil Aisami Wasaram-a, am nzasa daryedamjirambero zaanamaso-adə yero adugəyena. Katiwuwa Cidaram Luwuran Fasaribero njistəgəma: Muhammad Shettima (Baba Kaka)-a Bukar Hassan Ajiri-a, sandi duwo bune ba, kausu baro cidaza kitawu adəga baksana-a, cidawu Kərtə Lamar Islambe Ngalwotəbe Liman Malikbe Maiduguribe sammasoro askərande yitagəkəyena. Ala sandiro ajarnzəga co, Amin.

a koktəna, awowa tədində kupšo sandima luwaliwo. Komiti Lamarwa Kun-balinbe Gattəgəbedə Maləm Muhammad Mustafa Al-Barnawy, Darekta Kərtə Lamar Islambe Ngalwotəgəbe Liman Malikbedə shima fuwumawo. Wakilwanzədə sandima: Sayinna Abubakar Kyari-a, Maləm Tahir Mustapha Ibrahim Bornoborno-a, Sayinna Modu Mustapha-a, Dr. Yaganami Karta-a, Dr. Muhammad Waziri-a, Alhaji Kashim Imam Ibrahim-a, Dr. Muhammad Mai Abubakar-a, Dr. Adam Muhammad Ajiri-a, Maləm Mella Ballama-a, Maləm Muhammad Malami-a, Maləm Bashir Borkoma-a, kuru Dr. Kalli Gazali-a katiwuwo. Majilās aman nzəlīwobedə, Brig. Abba Kyari fuwumawo, wakilwanzə ye sandima: Ambassador Gaji Galtimari-a, Alhaji Kyari Sandabe-a, Dr. Shettima Mustafa-a, Alhaji Baba Ba'aba-a, Alhaji Tijani Bolori-a, Professor Abubakar Mustapha-a, Dr. Lawan Bukar Alhaji-a, Maləm Ali Gaji-a Alhaji Shettima Ahmad Mukhtar Liberty-a, Dr. Shettima Bukar Abba-a, adəgaima Maləm Muhammad Mustafa Al-Barnawy shima katiwuwo.

Kitawu juzu Ammabe adə shima hawullamro baktə tutuluinno. Kərmamarə gapsəna Luwuran kambo zamdə, Kərtə Lamar Luwuran Kanuriro Fasartəbedən tarjimotin. Alaye amarjiya sa tamotiya zamso baktə tutuluwo. Ala ande sammasoa banasa. Amin.

سورة الفاتحة

Suratul Fatiha (Fərəmtəma¹)
Tusunzə 7, Makkan zəpkono.

1. Alabe sun, Ramama², Kanjimalima³
2. Askəradə Alaro kajiwo, Kəma alamwasobə.
3. Ramama, Kanjimali mintəama.
4. Yim ngulbea kəngantima.
5. Nyi basga abatnyen, Nyi basben ngurnoga zamnyen.
6. Shimosaane (yaa Kəma) diwal sakdəro.
7. Diwal am sandiro nyamaammabe dəro.⁴ (Diwal) am sandiro gərgatəgənbə-a⁵ bəletana-adən⁶ nguro.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ

عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

¹ Shilan Luwuran kambo fərəmgata.

² Ramanzə dunyalan kənjiwa sammasoro.

³ Kanjimalinzə lairabe am shiro daksana basro.

⁴ Am sandiro Alaye nyamazəgənbədə sanima: Nabiwaso, Kəngayamwaso, shehiduwaso, jirewuso, salewaso.

⁵ Yaudiso sandima am gərgatəgənadə.

⁶ Nasaraso sandima am bəletanədə.

9. Diyei kənəmndo yega tusuro.

وَجَعَلْنَا نُومَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾

10. Diyei bune yega kəlməskənzən zagəro.

وَجَعَلْنَا آيَاتِنَا آيَاتٍ لِّأَسَاءِ ﴿١٠﴾

11. Diyei kausu yega zaman (awo) kənəngatəbega matəramro.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

12. Tandiyei nandin tolin sami tulur cibbú yega

وَبَيَّنَّا فَوْقَكُمُ سَعَابِدَادًا ﴿١٢﴾

13. Alangnyei (kəngal yega) shame falfaltəma).

وَجَعَلْنَا بَصِيرَاتِكُمْ آيَاتٍ لِّأَعْيُنِنَا ﴿١٣﴾

14. Kuru saayei nzəttə fowoben nji duro ngəwua.

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً نَّجَاتًا ﴿١٤﴾

15. Tuluwuyero shin jili jiwube-a awo litəma-a yega.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾

16. Kulowa kəska kəlibe ləram cibəkka yega.

وَجَنَّتِ الْغَائِقَاتُ ﴿١٦﴾

17. Yim fillatəbedə¹ sanzə kamngataro walji.

إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ كَانَ مِيقَاتِنَا ﴿١٧﴾

18. Yim mangum futindən, (futiya) cedəu kərwu kərwualan.

يَوْمَ يُفْعَلُ فِي الصُّورِ فَنَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾

19. Fərəfərəmtə, samibe ye cinna cinnaro waljannasoro.

وَفُيْحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾

20. Kauwa ye (mbəktə kasamyin) letəyi firro waljannasoro.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

سورة النبا مكية

78- Surat An-Naba' (Hawar)

Tusunzə 40, Makkan zəpkono Ma'arijben.

Saawu zəptənzəbedə sa Kəmaye Kəngayamga sukkunotəgə amsoga Alabe kəntilo-a kiyamabe waatə-an hawarazə ayawa Luwuranbe kərakərazəgənan kərdiwaye katenzan towotowori, “abi Muhammaddəga səwandə, kuru abi suwudə”, gulzanan suradəye zəpci.

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima

1. Abison sandiye towotoworin?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾

2. Hawar kambodən (sandiye towotoworin)?

عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾

3. Shi duwo sandiye shin kambigəkambigətanamadə.

الَّذِي هُوَ فِيهِ يُخَالِفُونَ ﴿٣﴾

4. Kanta! Dəl adən sandiye nojada (awo sandiga suwandinmaga)

كَلَّا سِعَامُونَ ﴿٤﴾

5. Kuru kanta! Dəl adən sandiye (daryeram lamarnzabega) nojada.

كُلَّا سِعَامُونَ ﴿٥﴾

6. Andeye sədiga ferratəro diyende wa?

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ﴿٦﴾

7. Kauwa yega koduro diyeyi.

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾

8. Nandi yega alangnyei jili indi: kamu-a kwa-aro.

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾

¹ Fillatəda, jire-a kattuwu-a indi katebe njerisko.

32. Kulowa jili kaska kəlibeso-a, kuru inab-a yega.

حَدَائِقُ وَأَعْنَابٍ ﴿٣٢﴾

33. Kuru dawuwuwa warayinnambe ngəliro kəlama njongo daataa.

وَكُوَيْبٍ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾

34. Dəlam kumil (zannabe) kek-kek təmbulinama yega.

وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾

35. Sandi (zannawu) ye fanzainmba surodən mana faida baa wala kattuwuga.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًّا بَابًا ﴿٣٥﴾

36. Kəmanəmben ngul kambo-a, kənjo ngal (gondu) ba-a.

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾

37. Kəma samiwa-a cidi-abe, awo ndi faranzansobe. Kəma Ramama, sandiye zaantinba shiben managa (amarinzən nguro).

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

38. Yim duwo Jiwurlaye cijin, malaiyawa gapsənasoa sawu-sawualan, manajinba, illa kam Kəma Rama mintəaye shiro amarzəgənama. Shiye ye kawuli jire sakka gulji.

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أُذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

39. Tudu yim jirebe, waatənzə kət, kam səraanaga (kundo ngəla kundotən diwal) Kəmanzəbero waltəgəbega səta.

ذَٰلِكَ الْيَوْمَ الْحَقِّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَاءًا ﴿٣٩﴾

40. Andeye nandiga (yaa angərtəwuso) nzətarigəyenna azawu waatənzə karəngən, yim duwo kamwosoye kundo muskonzən sətəgatsəgəna (herwo au asarwosoga) surin. Kuru kərdidə yindazə ca kattiro walngeye shin.

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ العُرَىٰ مَا قَدَّمْتُمْ بَدَاهُ قَوْلَ الكَافِرِ يَتَلَبَّتْ بِكُتُبُهُمْ نَارًا ﴿٤٠﴾

21. (Konnu) Janəmdə, walji (ashiwaga) gargərtəmaro.

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾

22. Kərdiwaro waltəgəram.

لَطَّيْعِينَ مَأْتَابًا ﴿٢٢﴾

23. Kəndəgawu suronzən zaman kərapkata datəgəram baaro.

لَيْثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾

24. Satambimba suronzən namusə, (kənəmbegai) wala awo kənzabe.

لَا يَدْعُونَ فِيهَا بِرْدًا وَلَا شِرَابًا ﴿٢٤﴾

24. Illa nji kwadatənzə naa kozəna-a buro-kali-a.

إِلَّا حَيْمًا وَعَسَاءًا ﴿٢٤﴾

26. Ngul kundonzan kalkal.

جَزَاءً وَفِاقًا ﴿٢٦﴾

27. Sandidə can ngal-a ngul-a təmazanyi.

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾

28. Ayawande kattuwutəgən kattuwuzaai.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٢٨﴾

29. Abisoga liwuyei ruwogata alan

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

30. Adə nankaro tambowo (yaa angərtəwuso), nandiro yirgaiyenmba, azawuro azawu gənyiga.

فَذُرُّوا قُلُوبَهُمْ زُرِّيًّا كَمَا لَعَنَّ الْأَعْدَاءُ ﴿٣٠﴾

31. Am Alaga daksa (daptənzəro daptanasodəro) nuwa (nyama zannabe).

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

10. Sandiye (dunyan ristagëmaan) gulzain, andeye cabedagairo nuiyenabe ngawon waltägäyen?

11. Gäle ngawo shila mbëskataro walnyenadän wa?

12. Sandiye ada waltägä tudu (jirejiga), waltägä asarra.

13. Biya shidä yiltägä fal long (futë mangumbe)

14. Biya sandi Sahiran (balbal hisawube ngawo sädiben).

15. Nyibero isëna wa (Yaa Muhammad (SAW) hawar Nabi Musabe?

16. Sa shiga Këmanzäbe bowözänadän zärgä Tuwa kärye tahirratäben.

17. Lene Firaunabero, ba shi (kärdizä) kalangai kozëna.

18. Gulle: nyiro bigëwanëmmän tahirtämba wo?

19. Nyiga shimonzägäkëwa Këmanëbero dangnero?

20. Shiro (Firaunaro) fälözägi Aya kambo cotdäga.

يَقُولُونَ أَإِنَّا لَمُرْدُونَ فِي الْحَاظِرَةِ ﴿١٠﴾

أَيُّ ذَاكَ أَكْبَرًا عِظْمًا نَجْرَةً ﴿١١﴾

قَالُوا لَيْسَ إِذَا كَرِهْتَ خَاسِرَةً ﴿١٢﴾

فَأْتِمَاهِي زَجْرَةً وَجِدَّةً ﴿١٣﴾

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

هَلْ أَتَىكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿١٥﴾

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْقُدْسِ طُوًى ﴿١٦﴾

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿١٧﴾

قَالَ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَن تَرْكَبُنِي ﴿١٨﴾

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَخَسَى ﴿١٩﴾

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ﴿٢٠﴾

سورة النازعات

79- Suratun Nazi'at (Gërastägä)

Tusunzä 46, Makkan zäpkono, ngawo Nababen.

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima.

1. (Malaiyawa) gërastë naa kozënan gërastëma nankasoro (rowa kärdiwabëga).

2. (Malaiyawa) nëskean mowoma nankasoro (rowa mumünwabëga).

3. (Malaiyawa) mbatän mbatëwu nankasoro (amari Alabe gälterö).

4. (Malaiyawa) burwo-burwotän burwo- burwotëma nankasoro (rowa mumünwabëga zannaro).

5. (Malaiyawa) lamarwaga gälëwu nankasoro (awo Alabe kënjiwaro howumzënan)¹.

6. Yim lolotëmaye lolöjin (mangum futë burwoben).

7. (Futë) këndimidäyë shiga zëgain.

8. Karägëwa laa yimdäa yaata (riza).

9. Shimwanza ye njotkunowata.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْتَرَعَتِ غَرَقًا ﴿١﴾

وَالْتَشِطَّتِ نَشْطًا ﴿٢﴾

وَالسَّيْحَتِ سَبْحًا ﴿٣﴾

قَالَتِ بَقِيَّتُ سَبَقًا ﴿٤﴾

قَالْمُدْرِبَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّجِفَةُ ﴿٦﴾

تَلْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾

قُلُوبٌ بَوْمِيذٍ وَأَجْفَةٌ ﴿٨﴾

أَبْصُرُهَا خَشَعَةٌ ﴿٩﴾

¹ Jaawu kashiwa anyibedä dëpkatë, kädarinzä tösangëwui ye, ngälëwui ye, ngulatëwui yero shimtiri.

31. Sutuluyi (tatartəmaalan shim) njibenə-a awo katənyeiramə-asoga kəskawo kajimwo yaye).

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءً هَارًا وَمَرَعَاتَهَا ﴿٦١﴾

32. Kauwa yega kərzəgi (sədilan kodu, wande lolozənyiro)

وَالْجِبَالِ أَوَّسَهَا ﴿٦٢﴾

33. (Awowa tunyiga sədi)⁵ tamtam nandiro, kuru yeninawandə yero

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَعْدَائِكُمْ ﴿٦٣﴾

34. (Ngai duwo) ishiya, waatəma (futə) kura cotdəye⁶.

فَإِذَا جَاءَ طَائِفَةٌ الْكَبِيرَىٰ ﴿٦٤﴾

35. Yimdəa takcin awo kundozənaga (herwo asarwo yaye).

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٦٥﴾

36. Tətafəlangəyi (konnu) Jahim yega kam (tiga) surinro.

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ ﴿٦٦﴾

37. Amma kam (kərdizə) kalangai kozənamadə.

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٦٧﴾

38. Kənənga dunyabedə yega sukowunadə.

وَأَنَّ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٦٨﴾

39. Wande konnu jahimdə tima waltəgəramwo (shiro).

إِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٦٩﴾

40. Amma kam duwo datəram fuwu Kəmanzəbe rizə nosku yega hawan dapsənadə.

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٧٠﴾

⁵ Awowa duwonyi ayawa burwobedən gugultənaso-samibe alaknəm haptəgai, sədibe fertagai, shim njibe tatartəgai gade gapsənaaso.

⁶ Sur (Mangum) futə kən indimi alagəwasobe kawarwanzan soluyində.

21. Daji kattuwuzəgə (Nabi Musaga) ashiji (amari Alabero).

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٧١﴾

22. Kuru meji² (Imanan) diwi kundojinnaro.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ﴿٧٢﴾

23. Kuru sapsə kozəgi.

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٧٣﴾

24. Kuru shiye wono wuma de kəmando hapkatə linta.

فَقَالَ أَنَارِكُمْ أَتَلَعْتُمْ ﴿٧٤﴾

25. Kuru Alaye shiga sətai azawu kawulinzə³ daryebe-a burwobesoro.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَخْرِقِ وَالْأُولَىٰ ﴿٧٥﴾

26. Suro awo (gultəna) tuduben kawə kam (Alaga) dakcinro.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٧٦﴾

27. Gəle nandima (Yaa angərtəwuso nuwabe ngawon) alaktəro kurwowuwo ra samima? (Alabe) sətandi tiga.

مَا نَمُوتُ أَحَدُكُمْ إِلَّا أَنَّا بِنَدَائِهَا ﴿٧٧﴾

28. Laptənzəga (kafiya-kafiyaro) hapsənən tiga kalkal kimitro, sədi.

رَفَعَ سَعَىٰهَا فَوَسَّوْنَهَا ﴿٧٨﴾

29. Kəlməskəazəgənan bunenzə yega sutuluyi (nur) baltənzəbe yega.

وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُغْبَهَا ﴿٧٩﴾

30. Sədi yega ngawo (samiga alaktə gultənan) tuduyen ferji⁴ tiga.

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٨٠﴾

² Meji: sawartə lewono.

³ Kawulinzə daryebedə gultənzə “Wuma kəmando hapkatə cot”, sənadə (sura 79:24). Kuru kawulinzə burwobedə ye gultənzə duwo: “wuye nandiro nonzagəkənyi wun nguron Ala gade mbejiga” (sura 28:38) mben isənadəgai. Kamyə nəm Ala dayintədə ayewu shiro nazəgəna ba.

⁴ Cidiga burwon alakə mutsənabe ngawon samiga alakə kalkalzəgənan ti cidiga ferji.

سورة عبس

80. Suratu 'Abasa (Kənzənyi səkki)

Tusunzə 43, Makkan zəpkono, ngawo Wannajmiben.

Saawu zəptənzəbe:

Saawu zəptənzəbedə, Kəngayamye Makkan shiga kurawa Quraişbe laaso Utba-a, Sheiba-a, Abu jahal-a, Abbas-a, Ummaiya-a, Waliid-a sandiga zəkkataro Islamro bowozəgin katen duwo kam laa ama, Abdullahi Ibn Ummu Maktumyin bowotindəye isə shiro "Ya Alabe Kəngayam! wuro nosəgəneye awowa Alaye nonzəgənamaga". Kəngayamye mananzəbe kamtəga wazə fəskanzəga kərzənan mezənan suradəye zəpkono (Tafsir Kurtabi Kundu 19 p. 210-a Sawi, Kundu 4 p. 292-a).

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima.

1. Fəska kərzə meji.
2. Amadəye shibero isənan.
3. Abi nyiro nonzəgin (kawedən) tahirtin yawo.
4. Au betə, betədəye shiro faidajin yawo.
5. Amma kam (ləmannzəa sə iman) burwazənadə.
6. Nyiye (shiro) miltəgəmma shiga (kərənnəmin).
7. Nyilan (ayewu) ba (bigəwanzən) tahirtinbaro¹.
8. Amma kam nyibero (ilmu matəro) zəkkatan isənadə.
9. Shiye (Alaga) daksənaalan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَوَلَّى ١

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى ٢

وَمَا يَدْرِيكَ لَعَلَّهِ يَتَزَيَّرُ ٣

أَوْ يَدْرِيكَ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ٤

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ٥

فَأَن تَلَهُ تَصَدَّى ٦

وَمَا عَلَيْكَ الْأَلْبُرَى ٧

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ٨

وَهُوَ يَخْشَى ٩

41. Wande Zannadə tima waltəgəramwo (shiro).

42. Nyiga nzoworin (Yaa Muhammad(SAW)(angərtəwuyə) sa cinowobedə(n) sambi waatənzəro.

43. Awo duwo nyiye (sanzə kətta) notəmanzə gənyi sandiro guljamaro

44. Kəmanəmmo (notə) datəgəramnzəbedə.⁷

45. Biya nyidə wusama, kam ti (cinowodəga) rijinro.

46. Sandiye yim ti (cinowodəga) soriya dawunyigairo fanzai kənənganza dunyaben, illa dəbdo fal longro au baltənzəro.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ٤١

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ٤٢

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ٤٣

إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا ٤٤

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ نَّحْشِهَا ٤٥

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَئِن لَّمْ يَكُنِ الْأَعْشِيَّةُ أَوْحَيْنَاهَا ٤٦

¹ Awo nyilan dəganadə nongayambe gəmtəgə bas.

⁷ Shi bas sa laira waatəbe kətdəga nozo.

20. Kuru diwaldəga (tambon) shiro kəskezəgi.

ثُمَّ السَّيْلِ سَرَّوْهُ ٢٠

21. Kuru shiga maituzəga kawarro səki.

ثُمَّ أَمَانَهُ فَأَقْبِرْهُ ٢١

22. Kuru sa (Kəmaye sangonzə) sərayiya shiga cisango.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشُرْهُ ٢٢

23. Kashedi! Galzənyi awo (Alaye) shiga shin galazənaga.

كَلَّا لَمَّا بَيَّضَ مَا أَمْرُهُ ٢٣

24. Nda suru kam (angərma) ye attamnzəga.

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ٢٤

25. Andeye nji (fowon) fitən finyei.

أَنَا صَبِيًّا الْمَاءَ صَبًّا ٢٥

26. Kuru sədidəga (awowa lijirro) retən renyei.

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقَاقًا ٢٦

27. Ligəyei ti (sədi) yen jiwuga.

فَأَبَيْنَا أَنبَحًا ٢٧

28. Inab-a kare-kəli-a.

وَعَيْنًا وَقَضْبًا ٢٨

29. Zaitun-a³ ya difinobe-a.

وَرَبْتُونًا وَخَلًّا ٢٩

30. Kulowa kəska-kəli cibəkka-a.

وَحَدَائِقَ غُلًّا ٣٠

31. Kəlisəgə-a kajim-a

وَفَنَكِهِ وَأَبَا ٣١

32. (Awo təretəretəgənwawo, walzəro) tamtam nandiro, kuru yeninawando⁴ yero.

مَنْعًا لِّكَرٍّ وَلَا تَعْمِيكَ ٣٢

33. Sa yiltəgədaye ishiya (sur futən).

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ٣٣

³ Ngaliwi.

⁴ Askindawa ye gultin.

10. Nyiye (Yaa Muhammad (SAW) shikan shiwoltəmna (lamarnza kəsken tamma).

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَخَى ١٠

11. Lawura! (Gadero wande kundo adəgaiga kundonəmi). Tidə (ayawa anyi au sura adə) kawə (alagəwaro).

كَلَّا إِنَّمَا تَدْكُرُ ١١

12. Kam səraanaga shin (Luwurandən) betə.

فَسْأَاءَ ذِكْرُهُ ١٢

13. (Kawə adə) suro Sahifawa (kitawuwa) karramngatəwuben.

فِي حُجُوفٍ مَّكْرُومَةٍ ١٣

14. Hapkatə (darajanzəbe) tahirratə (letə shetanbeso, kərdibeso angəsason).

مَرْبُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ١٤

15. Musko (Malaiyawa) kəngayamwa (shi-a amso-a katen).

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ١٥

16. Karamngatəwu (Alabe) kəngawu (awo galazəməwosoga kundotəwu).

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ١٦

17. Lanti², kam (kərdizəna) ye wai nərdinzəbe naa koji!

قِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرَهُ ١٧

18. Abin shiga (Alaye) alakkono?

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ١٨

19. Nutuwan (nji lagəa njiwotən) shiga alakkono (dawarza) shiga kalkaljiwo.

مِنْ تَلْفِئَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ١٩

² Adə karto, maananzəda, "Ala shiga lanza". Lanna Alabedəye Raman yoktə, konnun karəngətəyi.

Tusunə 29, Makkan zəpkono, ngawo sura Samadəben.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Sa kəngalye (nur baaro)
kələkələtiya.
2. Kuru sa shillewuwaye ye
tatarta fitaiya.
3. Sa kauwaye letəgiya
(kasamlan).
4. Sa kalimo suroa yega dure
koltiya.
5. Sa kurudiwa yega sasaptiya
(ngulro).
6. Sa bərgəmwa yega (konnuro
tədə) fufutiya.
7. Sa noskuwaso yega¹ (koinzaa)
kərəkərəptiya.
8. Sa fero (roan) tərəptəna yega
tuworiya²
9. Bigəbi nankaro kateto³ (ti ye
tiwaldə).
10. Sa wotiawa fərəmtə
sasamtiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ١

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ٢

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ٣

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ٤

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ٥

وَإِذَا الْيَحَاوُ سُيِّرَتْ ٦

وَإِذَا الْتَمُوسُ رُوِّجَتْ ٧

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّتَتْ ٨

يَايَ ذُنَبٍ قُتِلَتْ ٩

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ١٠

34. Yimdəa kamyə yanzəganən
nguzažono.

35. Yanzə-a awanzə-an.

36. Kamunzə-a yalnə-ason
(nguzažono).

37. Kamwosoro sandison yimdəa
shiwuli shiga təngər citənaa

38. Fəskawa laa yimdəa
falfaltəma.

39. Kasudutəma, yilatəma
(kurnotəma).

40. Fəskawa laadə ye yimdəa
tandilan bərbərra (kanjea).

41. Tiga təmjīn kəlməskəye.

42. Tunyi sandima kərdiwa
fajirwadəwo.

يَوْمَ يُفْرَأُ مِنَ الْأَحْقَابِ ٢٤

وَأُمَّهٖ وَآبِيهٖ ٢٥

وَصَحْبِيهٖ وَوَلَدِيهٖ ٢٦

لِكُلِّ أَمْرٍ يُفْرَأُ مِنْهُمْ يَوْمَ يُذْشَرُّنَ يُعْنِيهِ ٢٧

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ٢٨

صَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ٢٩

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلْبَانَةٌ ٣٠

تَرْهَقْنَهَا قَفَرَةٌ ٣١

أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفَجْرَةُ ٣٢

¹ Nosku muminbe mumin kamanə-a zannan, fajirbe fajir kamanə-a konnun kərəptin.

² Arabwadə can halnzan falnzaro fero tambiya sərəptin, ti roan ritə nəmfakkarbe-a, nəndəli-a, ti tərəptənədəga tuwori, rəptəmadəga bastə-a, njetkunotə-a nankaro.

³ Awanzəye tiga cejo.

(SAW) zoli gənyi diya (Ya Quraishwaso)⁷

23. Ala nankasoro, haiyaro shi (Jiwurlaga) sədi-a sami-a fara feten (alagənzə kəzəpkəga) suruna.

24. Shi (Muhammad ε) də gaiwuro bayilzənyi (awo Alaye shiga galazəgəna gəmtəgənzən).

25. Shi (Luwuran) də Kawuli shetan rajamngatabe (langatəbe) gənyi diya.

26. Gəle ndara lenəwuin wande⁸.

27. Shi (Luwurandə) abima gade gənyi (illa biya kawə alamwasoro).

28. Kam jiren sakro kəndəga səraanamadəye sakro dəga.

29. Nandiye nozə ragəwwa sakro kəndəgaga, illa Kəma alamwasoye səragiya.

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ رَءَاهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿٢٥﴾

فَإِنْ تَذَهَبُونَ ﴿٢٦﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

11. Sa samiwa yega kəndəgaramnzan (gaktə karabiben) lintiya.

12. Sa konnu Jahimbe yeye fufutiya (angərtəwuro).

13. Sa zanna yega karəngətəgiya (muminwaro).

14. Noskuwosooye nojono awo hadarzəgənaga (herwo au asarwo yaye).⁴

15. Wuye kashi buki wahartəma ngultəmadən.

16. Kasoma faitəmadən (shimtiri)⁵.

17. Bune yeye sa sawarta (shimtiri).

18. Suwa yeye sa yinzə (faraksəna)n (shimtiri).

19. Shi (Luwurandə) kət kawuli Kəngayam Alabe kanjuduabe⁶.

20. Duno salemiama Arshimabe nan (kəndəgaramnzə) hapkatə.

21. Tiyetəzəna tudəa (malaiyawa katen) mbərsaatəye (wahayibe).

وَإِذَا السَّمَاءُ كُتِبَتْ ﴿١١﴾

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِرَتْ ﴿١٢﴾

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنزِلَتْ ﴿١٣﴾

عَامَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾

فَلَا أُقِيمُ بِالْحَشِيِّسِ ﴿١٥﴾

الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ﴿١٦﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ ﴿١٧﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾

⁷ Nandiye adən burwon dəngər nonuwwa jirenzə-a amanzə-a, hangalnə-a halwanzə gapsənasə-a.

⁸ Luwuranro angərtə-a kəngayamga diwin tuhumatə-a.

⁴ Adə zaawu awowa 12 badiyaram suradəben ciwutowosobe. Awowa 6 badiyarambedə dunyan, 6 daryebedə lairan.

⁵ Kashi buki.

⁶ Adə shima zaawu kashidəbedə. Luwurandə mana Alabe, Amarinzən malaiya Jiwurlaye karəgə Nabinzə Muhammad (SAW) wahayizəgənadəro shiro njilarjiwo.

10. Kət nandilan (Malaiyawa) nzəliwomaade (diptəmaalan).

وَأِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾

11. Kanjiduətəgə (Alaye) ruwotəwu (kawuliwando-a kundowando-asoga).

كِرَامًا كَشِيبٍ ﴿١١﴾

12. Nozana awo diwuiwosoga.

يَعْمَلُونَ مَا تَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

13. (Aḷaga) kəngaawudə kət suro nyamaben.

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾

14. Fajirwa (angərtəwudə) də ye kət suro (konnu) Jahimben.

وَأِنَّ الْفَجَّارَ لَفِي حِمِيمٍ ﴿١٤﴾

15. Tatamin tiro (wartain) yim ngulbea.

يَصَلُّوهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾

16. Sandiye shilan faitəm katəma gənyi.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

17. Abi nonzəgə, abi shi yim ngulbedəworo?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٧﴾

18. Kuru abi nonzəgə, abi shi yim ngulbedəworo?

يَوْمَ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾

19. Yimdəa zəgantimba nosku laaye nosku laaro awo laan (ngurnotən). Lamardəbe cotso yimdəa Alaro kajiwo.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا
وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾

Tusunzə 19, Makkan zəpkono, ngawo Naaziatiben

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Sa samiye rəretiya (amari Alaben).

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾

2. Sa shillewuwa yeye tatarta fitaiya.

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انشَرتْ ﴿٢﴾

3. Sa bərəmwə yeye (tuskatə tilojiya).

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِرَتْ ﴿٣﴾

4. Sa Lawurwa yeye halaktə təmtiya (awo suronzabe diyanro waljiya).

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ﴿٤﴾

5. Noskuye nojono awo sətəgatsəgəna-a waharzəgənasoa¹

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾

6. Yaa nyi kam (angərma) abi nyiga fainzə Kəmanəm (kəre) kanjiduadəga ashigam?

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾

7. Shi (Kəma) duwo nyiga alangnzə (alaanəmgə) kalkalzəgə sakro nzedənamadəga.

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾

8. Karamabi yaye səraanan nyiga kəlnjin (kamnzəgin).

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾

9. Lawura diya! (ya angərwu), kolle nandiye kattuwuwui yim ngulbedəga.

كَلَّا بَلْ تُكذِّبُونَ بِالذِّينِ ﴿٩﴾

² Nanajiwo yimdəbe nəmkambonzə-a kəptəgənzə-a nankaro.

¹ Waharzəgənadə'awo dawarzə kolzə kundotənama.

8. ADI nonzəgə, adi
Sijjindəworo?

9. (Kitawu ruwoga) lungatə.

10. Yitəye ci yimdəa (am lamar
Alabega) kattuwutəgəmasoro.

11. Sandi duwo kattuwuzaainso
yim ngulbedəga.

12. Kattuwuzəginba shiga illa
kalangai (Alabega) kotəmaso
bigə ngəwuaso gənyiga.

13. Sa shiro ayawandeye
kəratəgiya, adə titimi
burwotəwube de shin.

14. Kanta! (gultə adən) kolle
nguwadoji karəgəwanzalan awo
can kundozainbe, bigəso
nəməshiso.

15. Kanta de! (Kawulinzadən)
sandidə Kəmanza (Alaga kuru)n
yimdəa faigatəgə de².

16. Kuru sandi (angərtəwudə
Kəмага sorinbadə dammin)
konnu Jahimro kət tatamu
wartain.

17. Kuru sandiro gultin, adə
shima (azawu) can nandiye
shiga kattuwuwuində.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَبَّحِينَ ۝۸

كُنْتُمْ سَرُومًا ۝۹
وَلَيْلٌ يُومِدُ لِلْمُكَذِبِينَ ۝۱۰

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ بِسُومِ الدِّينِ ۝۱۱

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝۱۲

إِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِ ابْنُ نَافَالٍ أَصْطِيرَ الْأَوَّلِينَ ۝۱۳

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝۱۴

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ ۝۱۵

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۝۱۶

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝۱۷

سورة سبأ

83. Surat Mutafifina (Fulutəwu)

Tusunzə 36, Makkan zəpkono, ngawo Ankabutben, kuru sura
Makkan zəpsənabe darye.

Zəptənzəro Sayyidina Abdullahi Bin Abbasye wono “Sa Kəngayam
Madinaro isənadən, sandiga am darām fulu diwian najiwonya Alaye
suradəga səsəgə darāmzaga mangaljaa (Mukhtasar Ibn Kathir
[3/613])

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Yitəbe ci darām fulutəwuro.

2. Sandi duwo sa amsoben
ngalzainna darāmga kamilro
zukkutə zamzain.

3. Sa sandima (amsoro)
ngalzaainna au wazanzainna
(darāmmin au mizannin)
fuluzain.

4. Yekkinzanyi wa sandi tunyi
sandi tasannginro?

5. Yim kambodən.

6. Yim amsoye cizain
(laawurrin) Kəma
alamwasobero (sandiga ngalzə
ngulazə nankaro).

7. Kashedi, kitawu (kundo)
fajirwabedə Sijjinnin de¹.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبَلِّغْ لِلْمُطَفِّفِينَ ۝۱

الَّذِينَ إِذَا أَكَلُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝۲

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝۳

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝۴

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝۵

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝۶

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝۷

² Muminwadə, Kəmaye hijawuga fəramnzə, shiga sorin, kərdiwadə suluwu.

¹ Sijjində kitawu kundowa shetan-a kərdiwabewoso-a saptəma yega gulti. A'a, kərye laa kəpkataa, sədiya sədiben, kəndəgaram yiwulisa-a kufunzə-abe ye gulti: Kətnzədə Ala nozo.

سورة الانشقاق

84- Suratu Inshiqaq (Rereta)

Tusunze 25, Makkan zepkono, ngawo Infitarben

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima.

1. Sa samiye reretiya (kiyama waatero).

2. Fanzɛ tiji (amari) Kɛmanzɛbero tilan mbuwatɛgɛye (fanzɛ tizɛdɛ).

3. Sa sadi yeye yentɛ tɛrgaiya (kɛrin kɛnɛgɛn baro Kiyamabe citero).

4. Zɛrɛnzɛ fijiya awo suronzɛbe yega (abison) lintiya (Kiyamaye waatero).

5. Fanzɛ tiji (amari) Kɛmanzɛbero tilan mbuwatɛgɛye.¹

6. Yaa nyi kam, nyidɛ (kundowanɛmin) ngɛnɛptɛma ngɛnɛwuga Kɛmanɛmga (num) natɛgɛro kuru nyi shiga natɛgɛma.

7. Amma kam duwo wotia (kundo) nzɛbega dulnzɛn tinɛdɛ.

8. Fuye, hisawutin hisawu kɛskɛn.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾

وَأَدَّتْ لِرَبِّهَا وُحُوتٌ ﴿٢﴾

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾

وَأَدَّتْ لِرَبِّهَا وُحُوتٌ ﴿٥﴾

تَأْتِيهَا الْإِنسُنُّ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدًّا مَا لَكَ فِيهِ ﴿٦﴾

فَأَمَّا مَنْ أَوْفَى كُنْتَهُ بِمِيزَانٍ ﴿٧﴾

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾

(kardiya suro konnuben azawataaisoga).

36. Gale mukkowataanyi wa kardiyawe awo can muminwaro sadinson (ristɛgɛso, biskɛtɛgɛso, kasutu gotaason? Hɛng, tɛngɛrro mukkowataanya)

﴿١﴾ ن وَالسَّمَاءِ

﴿٢﴾ ن وَأَدَّتْ لِرَبِّهَا وُحُوتٌ

﴿٣﴾ ن وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ

﴿٤﴾ ن وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ

﴿٥﴾ ن وَأَدَّتْ لِرَبِّهَا وُحُوتٌ

﴿٦﴾ ن تَأْتِيهَا الْإِنسُنُّ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدًّا مَا لَكَ فِيهِ

عَلَى الْأَرْضِ بِنُظُرٍ ﴿١٥﴾

هَلْ تُوبُ الْكَفَّارُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

oreɔ.

kasuna.

ibni
ga sorɔya
kasna
i sa.

ibni
ga sorɔya
kasna
i sa.

ibni
ga sorɔya
kasna
i sa.

¹ Kasarɛn bakɛtɛgɛ shiɛ furaɛn bama.
² Awo kasɛbe konjiya Alaɛa kasɛwɛpɛdɛro tɛlɛkɛtɛgɛso awo kasɛbe konjiya Alaɛa kasɛwɛpɛdɛro tɛlɛkɛtɛgɛso.
³ Ayaɛa sa kasɛwɛpɛdɛro tɛlɛkɛtɛgɛso Alaɛa kasɛwɛpɛdɛro tɛlɛkɛtɛgɛso.
⁴ Na amben kamza kowada.

¹ Nomkurwowa lamardɛbe-a nɛmkambo yimɛdɛbe-adɛro zaawudɛga suwutɛnyi, awowa gultona adoye sa waajiya kanye hal salemi tiwalyin di fushshingaiga curo.

19. Hal laan cinəu hal gadero tannəwuiro shimtiri.³

لَرَكِبْنَ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ﴿١٩﴾

20. Abinzaaro muminzainbadə (ngawo Ayawa-a dalilwa-a fete farak sorunason)?

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

21. Sa sandiro Luwuranye kəratəgiya sandiye sujitsainba de.

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

22. Kolle! sandi kərdizanamasodə (Luwurandəga) kattuwuzaain.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

23. Aladə shima notəmawo (suronzan) ngulzainga (nərdi-a, nəmndiwi-a).

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

24. Kuru sandiga alwushirne (hawarane) azawu sərənmaan.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

25. Illa sandi muminza, kundo ngəla kundozanasodə, sandiro ajir kamtinba fulutinba ci.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

9. (Shiye) waltəgin yalnəbero yilajinna (zannan).

وَيَقْلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾

10. Amma kam duwo tinadə wotia (kundonzəbega) ngawonzəmben² (wofinzən).

وَأَمَّا مَنْ أُوذِيَ كِتَابَهُ، وَوَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾

11. Fuye, yitəga bowojin (kəndəga adəro nuke yinge guljono)

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾

12. Shiye gayin ye (konnu) Sayir (fuwatan) yin wartin.

وَيَصِلُ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

13. Shidə can dawu yalnəben kurnotəma nanka (yim adəga natəgəga təmazə kundo ngəlaga sədənyi).

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

14. Shiye zangi təmmaro (nunabe ngawon ngazə Alabero) waltəginba sə (yilaji).

إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾

15. Həng, waltəgin diya Kəmanzə (Aladə) shiga kuruma de (Abima shiro ngultəginba).

بَلَىٰ إِنْ رَزَقَهُ كَانَ بِدَيْءِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

16. Wuye kashi buki arasən.

فَلَا أَقْسِمُ بِالشَّقِيقِ ﴿١٦﴾

17. Bune-a awo (səndə) sapsəna-a yoksəgəna-a nankasoro.

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾

18. Kəmbal (diyeriga) sa kek nurrin təmbəligənaa nankasoro.

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾

³ Nəmfakkaryin burwarogai, kənəngan kərmurogai, kuru zannaro au konnurogai.

² Muskonzə duldə dawunzəro fallataa, wofinzə ye ngawonzəro manjillataa.

10. Sandi fitnazanada muminwa kongawabe-a, muminwa kamuwabe-asoda (azawatən imanaga kolzaro), kuru taptə ye təpsanyisoda, sandiro azawu Janəmbe (nərdinza nanka), kuru sandiro azawu wartəma muminwaga wartənza nanka).

11. Sandi duwo Alaga sasara kundo mangalwoga kundozanasoda sandiro zannawa kəmaduwuwa səwoshinmaga tin⁵. Tudu (nyama gultənadəbe fandoda shima) lotu kambodəwo).

12. Kənta Kəmanəmbədə zauro salemi de (kam Shiga ashijinro).

13. Shidə Shima ban alakcin ye, kuru cejin ye.

14. Shi Gawurtəma ye, Kərawoma ye.

15. Arshima Kəma kambo alagənzəson tolin.

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا
فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَهُمْ فِيهَا فِي عَذَابٍ مُّهِينٍ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِي وَيُعِيدُ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّؤُوفُ

دُورَ الْعَرْشِ الْمَجِيدِ

85. Suratul Buruj (Zəptəram Shillewuwa-a Kəngal-a kəmbal-abe).
Tusunzə 22. Makkan zəpkono, ngawo Washamsiben

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Sami Burujama nankasoro.

2. Yim (Kiyamabe) wadəgatədə nankasoro.

3. Shattəma-a shatkatə-a¹ nankasoro.

4. Lantai² Uhududwusoye (bəlaa konnuamasoye)³.

5. Konnu gaatamadə (lantai).

6. Sa sandiye delnəznə naptəwudən.

7. Sandi awo kundozain (azawu wartəbe) muminwadərolan hadartəwu⁴.

8. Sandiye anguwazanyi sandiga, illa biya sandiye Ala Nərraatəma Askərgatədəga sasaranadə basro.

9. Shi (Aladə) shiro kərməi samiwabe-a cidiwabe-asoye kajiwo. Aladə awowosolan shattəma (Kuruma, abima Shiro ngultəginba).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

وَالْيَوْمِ الْوَعُودِ

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ

قِيلَ اصْحَبْ الْأَعْدُوْدِ

الَّتَارِدَاتِ الْوُتُوْدِ

إِذْ هُرِّعَتْهَا لِقُودِ

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ

الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

² Adə karto, maananzə Ala sandiga lanzə. Bayenzə kəzəpkəro kozəna suro Sura kən 80:17, məradəzənamaye shiro waltəgo.

³ Adə shima zaawu kashidəbedə. Uhududwudə mai laa kərdibe, kəntəwoa dunoa shi-a kəngawowunzə-a muminwa laa zamanzabega coronya, sandiga ngaksa nərdiro waltaa sa, bowozaa wazanan, bəlaa kura laza, konnun kek sasambuluwu, kam sandiga konga wəzənowosoga fizaa wawargada.

⁴ Sandi awo muminwadəro kundotin azawu wartəbedəga hadarzana cul sorin ye gulti. A'a, yim kiyamaa sandiye noskunuzalan awo kundozanaga shatsai, kuru shiwanza-a muskowanza-a, talamwanza ye shatsai ye gulti.

⁵ Kəmaduwu njibe-a, cam kəlibe-a, kumilbe-a kəmagənbe-aso (Sura 47:15) yin gulzənadəgai.

¹ Shattəmadə Kəngayamwa, shatkatədə ummawanza ye gulti. Alama sura kən 4:41 Kəməbe nushuwunzən "Abigai sa kudeiya ummawoson shattəman, kuru nyiga nzuwuteiya sandi (ummawanəm) adən shattəmaan" gulzənadəgai. A'a, shattəmadə ummawa Nabi Muhammad (SAW) be, shatkatədə ummawa gapənaso ye gulti, alama sura 2:143 Kəməbe Nushuwunzən "adəgaima nandi ummawa Muhammad (SAW) bega diyei ummawabe ngalworo amsolan shattəwuro. Shattəwuro walləwuiya kəngayam Muhammadye (SAW) nandilan shattəmaro walzəro" ye" gulti.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Sami-a Tarik-a nankasoro.
2. Abi nonzəgə, abi
Tarikdəwəro?
3. Shi shillewu duwo
falfaltəma¹.
4. Noskun ba, illa shilan
(Malaiya) nzəliwoma².
5. Nda suru kamyə (asulunzəga
kuru səyintə-a betə-amben) abin
alakkatəro.
6. Alakti nji fitəman (nutuwa).
7. Suluyin (shi njidəye) karere
(kwabe)-a shila nganjibe
(kamube)-a.
8. Shi Aladə shiga
kalaktənzəlan (nunabe ngawon)
raktəma diya³
9. Yimdəa ashirga ngulaitə
rizaptin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ١

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ٢

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ٣

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ٤

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ٥

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ٦

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ٧

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ٨

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ٩

¹ Kəmbə nushuwunzən mintəro səretəyin suro Luwuranben, shillewuwa-a kəngal-a kəmbal-a kasoramnza-a hal luwonzabe-a nzukkuronzabe-a nəmkuranza-a ajabtəgə-a, kundomanza mbejiro daliltəgə-a nankaro).

² Adə shima zaawu kashidəbedə. Awowanzə zəgantənaga herwo au asarwosoga, alama sura 82:10, 11, 12) ye bayenzənədəgai. Məradənəmmaga waltəgəne nadəro.

³ Shi shiga ban alaksənədə bawozənan mbejitəgədə shiro kəske tau.

awo səraanawosoga.

17. Nyibero isəna wa hawar
Junduwadəbedə⁶

18. Fir'auna-a Samuda-a.

19. Kolle! Sandi kərdizanasodə
kattuwwutəgənde kasarwu.

20. Aladə sandiga
duwunzawoson kuritəma.

21. Kolle! Shi (kitawu
kattuwwuzaanadə) Luwuran
kambo.

22. Allo mahfuzən katəliwo⁷.

فَعَالٍ لَمَّارِيكًا ١٦

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ١٧

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ١٨
بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبِ ١٩

وَالَّذِينَ وَرَاءَهُمْ مُمِطَاتُ ٢٠

بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ ٢١

فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ٢٢

⁶ Jundudə, maananzə sa laan askər, sa laan ngurnoma, sa laan jemi, na adən maananzə jemi. Jemi kərdiwabe nabiwaga kərigətəro sasaptanamaso.

⁷ Sərgaiso, angasaso, badaltəso, gayətəsowosn təliwuna.

Tusunzə 19, Makkan zəpkono, ngawo Kautharben.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Wintaane (Ya Muhammad (SAW) su Kəmanəm Hapkatə lintabega (awo Zatənzəga sandənyiwoson).

2. Shi duwo (alagəwaga hal gadegaden) alakə kalkalzəgənamaga (wintaane).

3. Shi duwo (abisoga) kazarzə¹ shimozənamaga (wintaane)

4. Shi duwo (kanda) təkənyewo yega sutuluwunamaga (wintaane)

5. Kuru kanda daga kajim ngamdəro cido.

6. Fuye, del adən nyiro (Ya Muhammad) (SAW) Luwuran təlam Jiwurlaben) kəranzəgəyən², təmmaro njesənəmbe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

الَّذِي خَلَقَ سَوَاءً

وَالَّذِي يَهْدِي

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى

سُنُقَرُّكَ فَلَا تَلْسُقُ

təmbaltəbe ba, kuru shiga nasarzə mowoma ye ba.

11. Sami (kunduroma) waltəma nankasoro (kundo duron sanzəsanzən).

12. Sədi reretəma nankasoro (awo litəbeye lizəro).

13. Shi (Luwurandə) kawuli (jire-a batila-a) de njeriskonade.

14. Shi (Luwuran) də farau gənyi diya.

15. Sandi (kərdiwadə awo Nabiwaye sawudənadəga batəgəro) guwen guwea kundozain.

16. Wuye guwen guweyikin (sandiga nasha təmazaayin guwean kəntan).

17. Nyiye wugəne kərdiwadəga, wuye sandiga gana laa wugəkin.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصُّرُجِ

إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ

وَمَا هُوَ بِالْمُرْسَلِ

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا

وَأَكِيدُ كَيْدًا

فَهَلْ الْكَافِرِينَ مِنْ أُمَّهَاتِهِمْ رُونَ

¹ Kəmaye abiso kazarji, jilinzən, shiwanzən, kundonzən, ajalnzənnaso-a. Sami-a awo suronzən dəgana-a; Malaiyawa-a kəngal-a kəmbal-a shillewuwa-a awowa gapsənawoso-a kazarji. Sədi yega awo suronzən dəgana, njigai, kuzagai, kəlanzən dəgana, kamso, jindiso, bayimso, kəskawasoga kazarzə shimozəyi awo kundo - kundozainsoro. Sura 20:50 yin nushuwuzənadəgai: "Kəmadə shima awowosoro alagənzəga cə, shiga shimozənamaga"

² Can Kəngayamdə Luwuran shiro zəpsəyinna, təlamzəga zauro zəgəndin, wande njessənyiro duwo Alaye shiro wono "Wande zəktəmi Luwuranga kəran kawu nyiro kəranzəgəye galto tamotəyinro, "Kəmanyi wuro ilmuga sərəiga gulti" (Sura 20:50-mia kuru Sura 75:16,17,18,19 ben shiro wono "Wande təlamnəmgə gəndəmi nyiye shin zəktəro, andelan saptənzə-a, kəratənzə-aso, sa nyiro kəranzəgəyeyi ga, kuru andelan kəratənzə-a bayəntənzə-aso.

16. KONE: (hangidus ya amsa)
yitkowu (ngalwowuwin)
kənənga dunyabe (dajin-a
kənənga lairabe dajinba-a).

17. Lairadə tima herrawo ye
tilominro gapkatəgə ye (duwo)⁴.

18. (Kawe taretəgəna)-adə
tawatkataa suro suhufiwa
burwobedən diya.

19. Suhufi⁵ wotia Nabi Ibrahim-
a Musa-abeson.

بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةَ خَيْرًا وَأَبَعَى

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى

⁴ Dunyado dajin, Lairadə gapcin. Gapcinda dajindəro ngalwoyo ye, herrawo ye. Gole
abiabin kam hangallabe dajindəga sutkoyin gapcindən?

⁵ Suhufido wotia kitawugai, suhufi Nabi Musabedə Tauredən ngurode. Kəmaye shiro
suhufi mewu kaweye cina.

səraanama (Shi) də nozəna fete-
a awo ngultinmaso-a.

8. Kuru nyiga kəskenzəgəyen
(shara Alabe hangalbe asutənzə-
a noskubə mowonzə-ason)
kəskeatadəro.

9. Nyiye bene (Ya Muhammad
(SAW) (amsoga awo nyiro
wahitəgənan) futu kawedəye
faidajimaga.

10. Fuye, betin (kawenəmdən)
kam Alaga dackinye (awo
galazəgənaga ngangatəgən,
dapsənaga daptən).

11. Tiga cintəjin fedeni (nuwa
herbe baa)-ye

12. Shi duwo wartinma konnu
kuradən.³

13. Kuru nuiwa ye surodən,
kənəngatinba ye (kəjiro).

14. Haiyaro loji kam (muminza
noskuzəga shirkason)
tahirtənabe.

15. Su Kəmanzəbe yega sərətəga
sala yega salizənabe (loji).

إِلْمَاشَاءَ اللَّهِ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى

وَيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى

سَيَذَكِّرْكَ مِنْ غَمَّتِي

وَيُنَجِّبُهَا الْأَشْفَى

الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَى

لَمْ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى

فَدَأْفِطْ مِنْ تَرْكِي

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى

³ Sayidna Hassan Albasariye wono "konnu kuradə konnu lairabe, konnu ganadə konnu
dunyabe" (Albahrul Muhit 8:459).

11. Fanzaiwa surodan mana dega¹⁰.

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِيَةَ ﴿١١﴾

12. Surodan shim njibe mbəlməljın kasomaa.

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾

13. Suronzan diyelwa hapkatəa.

فِيهَا سُرُورٌ مَّرْجُوعٌ ﴿١٣﴾

14. Dəlamwa ye gənaatə (mbəllatəramdən).

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

15. Birwa ye saraigatə.

وَمَنَارٌ مَّصْنُوفَةٌ ﴿١٥﴾

16. Kəlasəwa ye fergatə.

وَزُرَّابٌ مَّيْبُوتَةٌ ﴿١٦﴾

17. Nyi, sandiye¹¹ sorinba wa kalimoga abiabin alakkatəro?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾

18. Sami yega abiabin hapkatəro (wazəla baan)?

وَأِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

19. Kauwa yega abiabin kokkatəro?

وَأِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾

20. Sədi yega abiabin fergatəro?.

وَأِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

21. Takkəgəne (betən) (Ya Muhammad (SAW) nyidə biya betən taktəgəma.

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

22. Nyi sandilan mbutəgəma gənyi.

لَنْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾

88. Suratul Gashiya (Təmtəma)

Tusunzə 26 Makkan zəpkono, ngawo Zariatiben.

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima..

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Haiyaro nyiro isəna hawar təmtəməbedə (Kiyama)⁶.

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْفَنَشِيَةِ ﴿١﴾

2. Fəskawa laa yimdəa njotkunogata.

وَجُودٌ يَوْمَ حَشِيْعَةٍ ﴿٢﴾

3. Tandi ti kundotəma (dunyan) ngənəptəma⁷.

عَامِلَةٌ نَاصِيَةٌ ﴿٣﴾

4. Tamin, konnun gəttə salemiaro.

تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾

5. Tattai, shim njibe kolkoltə salemian.

تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آتِيَةٍ ﴿٥﴾

6. Sandiro kəmbun ba, illa darie gənyiga (kamnga).⁸

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ ﴿٦﴾

7. La kulzəgin tigəga, wala kənaga⁹ cəjin.

لَا يَسِينُ وَلَا يَغْنَى مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾

8. Fəskawa laa yimdən nyamaa (falfaljin).

وَجُودٌ يَوْمَ نَاعِمَةٍ ﴿٨﴾

9. Kundowanzabe arditəma.

لَسَعِيْهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾

10. Suro Zanna, hapkatəben (sami tulurson tolin).

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾

⁹ Kərdiwasoye sa Kəmaye hawar kəmbu konnuwubeye cinlan, "shí kamngadə kalimoye zəwiya kuljin de adanya" Kəmaye aya adəga cisawo.

¹⁰ Kattuwuso, lannaso, kam faroso samma fantinba.

¹¹ Sa Kəmaye hawar konnu-a zanna-abe cinadən, angərtəwusoye ajapsa kattuwujaa, daji Kəmaye hawarrawono abiso dioro raktənzəa.

⁶ Ghashiadə shi ye fal suro suwa' laira waatəben. Kiyamaga su adəlan bowogata, saawunzə kazəgi yimdəbedə ndusoga zəkcin.

⁷ Sayidna Ibn Abbasye t wono, "sandi tunyi am duwo noskunzaga ngənəwuro sakkəna dunyan, Alaga ashitən:

⁸ Dariedə kəska kaliia, kalimoye shiga zəwin kəliga, sa harjiya asamjin.

سورة الفجر

89. Suratul Fajr (Fajar)

Tusunza 30, Makkan zəpkono, ngawo Wallailiyen

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Fajar¹ nankasoro.
2. Bune mewu² nankasoro.
3. Indindi-a ngol-a nankasoro³.
4. Bune ye sa lejinnin
nankasoro.
5. Gəle awo (təretəgəna) tudun
kashi kəmbua gənyi wa
hangaltəmaro⁴?
6. Nyiro (gənzəgə) nonəmi wa
(Ya Muhammad ε) futubin
Kəmanəmye kundowono
Aadsoro⁵?
7. Irama⁶ garnzə hapkatəma
lintaa.
8. Tandi⁷ duwo alakənyī
tandigai lardəwalan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ١

وَلَيْلٍ عَشْرٍ ٢

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ٣

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِرَ ٤

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ٥

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ٦

إِرمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ٧

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ٨

¹ Kəmaye halapci fajaryin, sadon bune dazə suwa badijində nanka, kuru alagəwasoye manəmbuinzarə tatartain, kam betinro kawə təngər.

² Yimwa mewudə, mewu badiyaram kəntagə Ajibe, Buharin Ibn Abbasmben, Alabe Kəngayamyə wono “Suro yimwaben yim duwo kundo ngola sale suronzən shiro Alaben tərəgənwawo ba, yimwa mewu adəgairo” wononya, sawawaye “Kərigə Ala nankarə yaye wa?” adanya wono: “Wala kərigə Ala nankarəbema, illa kam duwo noskunzə-a ləmanzə-ason Ala nankarə culuwonyə abima waltənyima”.

³ Awo kərəpkatadə yimwa mewu gultənadəbe bunəwanza kərəpkata-a ngolnzə-a ye gulti. A'a, abiwoso kemian kəmaye alakkono, alama kamu-a kwa-agai, sami-a cidi-agai, imana-a nördi-agai. Shi bas zatənzən tilo firro ye gulti. Kətnzədə Ala nozo.

⁴ Kam hangallasoye nozəna awowa shin Alaye halapsəna tudun jirearo.

23. Illa kam (kawedən) meza
angərzənamadə.

24. Azawajin shiga Alaye
azawu kambodə.

25. Andebero waltənzadə.

26. Kuru kət Andelan
hisawunza-a ngullatənza-a.

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكُفِّرَ ١٣

فَعَذِبَهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ١٤

إِنَّا إِنَّمَا إِنَّا بِنُورِهِمْ ١٥

ثُمَّ إِذْ عَلَيْنَا حِسَابُهُمْ ١٦

15. Amma kam (angərmawoso) də Kəmanzəye sa shiga rizapsə (ləman kənjon) shiga karramnəzə shiro nyamazəgiya (nəlewaso kənzambison) Kəmanyiye (awo sandənan) karramshi de shin (tokkortin).

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾

16. Amma sa shiga jarapsə razəgənzəga shiro kəpsəga, Kəmanyiye wuga njotkunoshi de shin (yaaljın).¹¹

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ﴿١٦﴾

17. Lawura!¹² Kolle nandi ngənyidəga karramnəuwa (ngalwowuwa ləman Alaye nzadənan).

كَلَّا بَلْ لَأَكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾

18. Wala mangərrəawui (noskundo-a ngurondo-a) maskinwaro kəmbu kənjon.

وَلَا تَخْضَوْنَ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَتِيمِ ﴿١٨﴾

19. Nandiye buwui warataga kəmbu tilomi kalangai kojın¹³

وَتَأْكُلُونَ الثَّرَاثَ أَكْثَلًا لَّمَّا ﴿١٩﴾

20. Ləman yega ragəwwa kərawo salemi naa koji.

وَيُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

¹¹ Ado shima kərdi laira waatə sasaranyibe. Karramtədə nanzon nuwa dunyabe ferga fandon njotkunotədə ye nuwa dunyabe fattə. Amma mumindo karramtədə nanzon Alaye shiga titərə wowoptəgə-a konnun kazə nuwa zannabe fadowaan. Kəmaye shiro dunyaga cə sərərazəgəyən shiro askərjin.

¹² Karramtədə burwatəgən gənyı, njotkunotədəye ngirintə gənyı, karramtə-a njotkunotədəso Alaga titə-a ashitə-an de nonuwuidə nankaro gənyıga.

¹³ Am tunyi zawın warataga, nuwanza, nuwanza-a gənyı-aso. Arabwaye cən warata sadınbe kamu-a tada-aro, shima rashidiwobe tilominro waratadəga gojin duwo Kəmaye howum waratabega səsəgə ndusoro nuwanzə kamjiwo.

9. Samudyega⁸ (jemi Nabi Salebe)ye sandi duwo (kauwaga kakamnza) zəranza fatozaanamaso zərgə lardə (Quraben).

وَتَمُودَ الَّذِي جَاءَ بِالسِّحْرِ بِالْوَادِ ﴿٩﴾

10. Fir'auna⁹ koduma (askər jemıa).

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ﴿١٠﴾

11. Sandi (jemi Aad-a Samud-a Fir'auna-adə) jawurza (kərdizai) kalangai kozana lardəwan.

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾

12. Sandiye mintazaai ti (lardə)-n bannaga.

فَأَكْرَمُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾

13. Fizəgi sandilan Kəmanəmye azawu (jili) gadegadega¹⁰

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

14. Kəmanəmdə (Ya Muhammad ε) kundowanzaga) diptəmadəro de! (Ngələma ngəlan, diwıma diwinzən ngullazəro).

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

⁸ Aadsodə Arabwa gadegade indi, burwobe-a daryebe-a. Aad burwobedə jemi Nabi Hudbe, daryebedə jemi Nabi Salebe.

⁹ Iramadə su Aad burwobedəbeye daryenzo ye gulti. Su kəryenza Dimishkabe ye gulti. A'a, su kakanzabe ye gulti. Kətnzədə Ala nozo.

¹⁰ Sandi Aadsodə jemi zauro zəndəmzəndəm salemi, dunoa kərgashim, garnza ye kura hapkatə lintə. Sandiro Kəmaye Nabi Huduga cukunotuwonya, shiga kattuwuzaa angəzanan sandiga cirwatto. Sandigai lardən alaktənyido, sandi jemidə ye gultəna. A'a, lardənza bənyı garnzə kura hapkata lintə Ahkaffin buwotində ye gulti.

¹¹ Samudsodə sandi am burwo hawulyin kauwa zəranza fatozaanamaso lardən. Sandiro kəmaye Nabi Salega cukunotuwonya, kattuwuzaa, shiga angəzanan sandiga cirwatto.

¹² Fir'aunaga koduman kasəwaltitənzədə askərwanzəro na zəpsənawoson laimawa təmtən koduga cidiro kokokokotəyində nankaro ye gulti. A'a, kam shiga ashizənwosoga adinnzə koltən kodən karawigairo kokcin nanka ye gulti.

¹³ Aadsoga karwa-a kasamman yizəgi. Samudso yega yiltəgə kowo Malaiyaben. Fir'auna-a kufunzə-a yega njın ləptəgən. Kəmaye nəshiwuji Sura 29:40 "Falwosoga bigənzən taiyei, suronzan laaye karwa duwajigəye, laa ye yiltəgə kowo salemiyan taiyei, laa yega cidiro kamngəyei, laa yega njın ləpkəgəyei. Aladə sandiga lusurantəma gənyı, sandima kolanzaga lusuranza".

27. 1a nyi nosku (musku) mbarsaata karaskata (imanabe saawun).

يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٧١﴾

28. Waltəgəne Kəmanəmbəro arditəmaan (mukowa Kəmanəmye njinan) ardiyatan (na Kəmanəmben kundo mangalwo kundotənəmbe saawun).

أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْتَضَةً ﴿٧٢﴾

29. Gaye dawu (jimla) kənjiwanyi salewabero.

فَادْخُلِي فِي عَدِّي ﴿٧٣﴾

30. Gaye Zannanyiro.

وَادْخُلِي جَنِّي ﴿٧٤﴾

21. Lawura diya! Sa sədiye lolotəgə lolozə gəwurtiya.

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٧٥﴾

22. Kəmanəmye ishi¹⁴ (kənde Zadənzəga sandənan) Malaiyawaye (isai) sawu-sawuro kiptanaan.

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٧٦﴾

23. Tuwuti yimdəa konnu Janəmye, (kam tiga kurumaro) yimdəa kamyə takcin, (awowanə kundo kundozənaga nadimtə fujiwotənzə-a ashitənzə-aro təptəga yindajin) Gəlee, ndan shiro kaweye kurwunjjin (sa adən, ba sanzə kozənadə)?

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ مَّجْهَرًا يَوْمَئِذٍ تَكْرًا لِلْإِنْسَانِ ﴿٧٧﴾
وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٧٨﴾

24. Shiye (yindazə) guljin: Ya walanyi, wuye yitagatkəkəna wanda (her-a imana-a) kənənganyi (lairabe)ro.

يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدِمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٧٩﴾

25. Yimdəa azawajinba azawatənzən ndumaye.

فِيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٨٠﴾

26. Wala manjiljin manjiltənzən ndumaye¹⁵

وَلَا يُؤْتِيهِمْ وَتَاقَةً أَحَدًا ﴿٨١﴾

¹⁴ Aya adə ayawa tiga samunzəna-a, siffawa Kəmabe kəndeso, zəptəso, muskoso, shigalso, noskuso, gapsənanzaa, nzasaranzaye mbuji, kənjiwanzəro samuntəgə-a maananzə-a tambirnam fillanəm faltə baaro.

¹⁵ Tusuwu indi kən 25-a, 26 mi-aro kəra-a fasari-a indindi (A) kalimawa *layu adhabu-a wala yuthaku-aso* laata laatəro kəra Shehu Ali Kisayiben kərat, maananzə Alaye “azawajinba manjiljinba ndumaga, kərdi fajir adəga azawazə manjilzonagairo. (B) Kalimawa *La yuathibu wala yuthiku-aso* lishirlishirro kəratəna kərawa Shehuwa gapsənabeson, maanza “azawajinba, manjiljinba kərdi fajirdəga Alaye azawazə majilzənadəgairo ndumaye, ma’anza ndumaro kolzəginba shima shiga azawajin azawunzən”.

8. Shi ni aiyenka hama shima indiga? (diyena).

الرَّجْعَ لَهُ، عَيْنِينَ ﴿٨﴾

9. Talam-a ka cibe indi-a yega (diyende wa wo? (diyena).)

وَلَسْنَا وَشَقِيَّينَ ﴿٩﴾

10. Shiga shimogaiyena ganyi wawo diwalwa indi (her-a ashar-a nonam) dero gayirnero.

وَهَدَيْتَهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾

11. Galee rezə kozəye aqabaga (zəktə Kiyamabe-a dunyan ləmanzəga nafakatə-an).

فَلَا أَفْحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾

12. Abi nonzəgə wo, abi Aqabadəworo?

وَمَا أَدْرَبَكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

13. Shi kənjiga kambetəgədə de (Ala nankaro)

فَكَرَبَةَ ﴿١٣﴾

14. Au kəmbu kəngo yim kənaa dano.

أَوْ اطْعَمْتَنِي يَوْمَ ذِي مَسْجَبٍ ﴿١٤﴾

15. Nganyi durratəmanzəaro kəngo.

يَسْمَاذَا مَعْرَبَةٍ ﴿١٥﴾

16. Biya ngirin kattin fokkata abinzəma ba (musko dearo kəngo).

أَوْ مَسَكَيْتَا ذَا مَعْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

17. Kuru (kundowa herbe gultəna tunyibe kundotəmaan) shiye walji am Alaga saasara muminza nyettən galagalata kanjimalin galagalatanamasoro.

شُرَكَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَاصَوْا

بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالرَّحْمَةِ ﴿١٧﴾

18. Sandi tunyi sandima dulwu wo (shimben wotiawa kundowanzabe-a mowo-a zannaro gawo-an).

أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﴿١٨﴾

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Wuye kashi buki bəla (Makka) adən.

لَا أُقْسِمُ بِذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

2. Nyidə (Ya Muhammad ε) bəla¹ adən kəndəgama.

وَأَنْتَ حَلٌّ بِذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

3. Awa-a (amsoye Adam-a) awo sambuna (zuriyaro-a) nankasoro.

وَالِدٍ وَمَوْلَا ﴿٣﴾

4. Haiyaro (jili) kambega alangnyei suro ngənəwuben.²

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾

5. Shi (kərdi fajir) adə təmajin wa təmmaro ndumaye shiga rakcinba sə (wande Aladə shiga raktəma).

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَغْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾

6. Shiye shin wuye yirfattəkəna ləman məməllata ferga (Islamga taastəro).

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأَلْبَدَا ﴿٦﴾

7. Shiye təmajin wa nyi nduma shiga suruna baro (sa ləmanzəga sərfattindən)?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

¹ Bəla Makka adən kəndəgama yero fasaratəna, nyiro bəla Makkadə halal, gaam, gərnəm, gantəm, tiga tahirgənero yim Makkafərəm waatəadə yero fasarti.

² Ngənəwu jilijili, tadarām yaben tambonzəro, tambon-nzəmboro, nzəmbon-kastəro, kastən-manəmbuiro, manəmbuiyin-kərmuro. Awo Kəməbe alaksənama kamgairō ngənəptinma ba.

91. Suratu Shamsi (Kəngal)

Tusunzə 15, Makkan zəpkono, ngawo Suratul Qadriben

Alabe sun, Ramama
Kanjimalima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Kəngal-a faraktə (nurnzəbe)-
aye.

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ١

2. Kəmbal yeye sa tiga zəganən
(fəstə-a nzukkuro-an)
nankasoro.

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ٢

3. Kausu yeye sa tiga kekezəna
(nurnzən kəlməskə bunebega
bazəgə) nankasoro.

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ٣

4. Bune yeye sa tiga (sədi)ga
təmjin nankasoro.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ٤

5. Sami-a gartəmanzə-a
nankasoro.

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ٥

6. Sədi-a fertəmanzə-a
nankasoro.

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَىٰهَا ٦

(Luwuranben) kərdizanasoda
sandima wofilawuwo (shimben
wotia kundowanzabega mowon
konnuro gawon).

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَسْجِدِ ١٠١

20. Sandilan (Kiyamaa) konnu
kuritəma-a kokogatə-a
(soluyinba, kasam ye gayinba).

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ١٠٢

14. Shiga kattuwuzaa ti (kalimodə)-ga narzanan, Kəmanzaye sandilan azawuga raraksə sandilaro (azawuga) bigəwanzabe saawun kalkalzəgi tiga.

15. Wala rijin (Alaye) daryeramnzan awo waajinro.

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٤﴾

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

7. NOSKU-a Kalkaləmanzə-a
nankasoro¹

8. Ti (nosku) dəro ilhamzəgə nozəgi nəmfajirnə-a, titənzəaso-a (ngələdəga sədiya, diwidəga dərizəro).

9. Haiyaro lozə nuwa kamboga zəganti. Kam ti (noskudə)ga (Ala titə-a bigəwa-a cintətən) tahirzəgənaaye.

10. Haiyaro husuranzə yiji kam tiga (nərdin, nəmashin) təmnzə gərazənaye.

11. Kattuwuzai Samudsoye² (nabinzaga) kalangaiga kotənzan.

12. Sa gərmoksə lezənan, shima fedininza woye (kalimo Nabi Salebedəga nartəro).

13. Sandiro wono, Kəngayam Alaye (ayyawo, kollowo) kalimo Alabega, tattənzəga daptən.

وَنَسِيسَ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾

فَأَقْصَيْتَ اجْفُورَهَا وَنَقَّوْنَهَا ﴿٨﴾

فَقَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَزَقْنَاهَا ﴿٩﴾

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ﴿١٠﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَانِهَا ﴿١١﴾

إِذْ أَتَيْتَ أَشْقَانَهَا ﴿١٢﴾

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٣﴾

¹ Kəmaye badiyaram sura adəben awowa tulurrin halapci: kəngal-a kəmbal-a, bune-a kausu-a, sami-a sədi-a, nosku kambe-a. Kənjiwanzəro shirzəgə nozəgəro nəmkambonzə-a kudəranzə-a, kərməinzə-a, kəntəwonzə-a, awowadəbe faidawanzəga katə bawo sandiro kundoma-a dawartəma-an nərəwosowoma-adəro.

² Nduso Samsoro sura 89:6-9 rui.

10. Fuye, shiga kəskegəyən
(kundowa konnu Janəmro
nzəkkoma) zau kəpkatəgədəro.

فَسْتَسِيرُهُ لِلْعَسْرَىٰ (١٠)

11. Shin ləmanzəbe kurwunzə
faijinba sa tambartəgiya
(Janəmro)

وَمَا يَتَّبِعُنِي عِنْدَهُ مَا لَوْ رَأَىٰ أَنِّي رَدَيْتُ (١١)

12. Andelan de diwal
kashimobedəgā³ notəgədə.

إِن عَلَيْنَا لِلْهُدَىٰ (١٢)

13. Andero de kajiwo lairadə-a
dunyadə-aso (Anden nguron
matəmaye fattəgi diwal koltən).

وَإِن لَّنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ (١٣)

14. Wuye nandiga tipnzaake
baritəgəki (Yaa angərtəwuso)
konnu (Janəm gaata) sambinyin.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ (١٤)

15. Tin gagə wartin (dəmtəro)
fedenibe cotdə gənyiga.

لَا يَصِلُهَا إِلَّا الْآتِفَىٰ (١٥)

16. Shi duwo (jirega) tuwazəgə
(imanan) mezənədə.

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ (١٦)

17. Fuye, tin cintətəgin (Ala)
daktəma cotdəga.

وَسَيَجْزِيَنَّهَا الْآتِفَىٰ (١٧)

18. Shi duwo ləmanzəga (Ala
nankaro) cə (bigəwanzən)
tahirtəgəromaalan.

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ (١٨)

19. Ndumaro nanzən nyama
laga (shiro) sədəna duwo
nzəkkərəmbomaalan jazatəgin
gənyi.

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْرَىٰ (١٩)

سورة الليل

92- Suratul Laili (Bune)

Tusunzə 21 Makkan zəpkono ngawo A'alayen (Sabbihismaben)
Alabe Sun, Ramamā,
Kanjimalima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Bune sa (kəlməskəzə)
təmjinədə nankasoro.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ (١)

2. Kausu sa (kekezə) kajində
nankasoro.

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَافَىٰ (٢)

3. Shi duwo kwa-a kamu-a
(kudəranzən) alaksəna
nankasoro.

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ (٣)

4. Kundowandodə (Yaa amsō)
tatargata (gadegade) de¹

إِن سَعَيْتُمْ لَشَتَىٰ (٤)

5. Amma kam (hakki Alabega)
cə daksənama woso.

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَانْفَىٰ (٥)

6. Husna yega² jireazəgə
tawatsəgənamədə.

وَصَدَقَ بِالْحَسَنِ (٦)

7. Fuye, shiga kəskegəyən
(kundo shiga zannaro
nzəkkoma) nəskeadəro.

فَسْتَسِيرُهُ لِلْعَسْرَىٰ (٧)

8. Amma kam jokkuzə, dayintə,
(mukkowa Alaben) burwazə
tətənasodə.

وَأَمَّا مَنْ يَجِدَلْ وَأَسْتَعْتَىٰ (٨)

9. Husnadə yega tuwazəgənədə.

وَكَذَّبَ بِالْحَسَنِ (٩)

³ Amarindega ngangatəgən diwal kawulebega kolləm kashimodəga kəngaro.

¹ Adə shima zaawu kashiwadəbe duwo, amsodə kundowanzen gadegade, am laa salewa daktəwu, kundowa zannabega kundotəma, am laa ye fediwā nuwa lairabe baa, kundowa Janəmbe kundotəwu.

² Husnadə "La ilaha illallahu" Ala gənyiga awo jiren abattəbe nzerfandon badə ye gulti. A'a, wadə herbe kəngawusoro tawaratəgənədə ye gulti.

سورة الضحى

93. Suratud Duha (Balte)

Tusunzə 11, Makkan zəpkono, ngawo Walfajiriben.

Saawu zəptənzəbe:

Buhari-a Muslim-a nguronzaasoye kərazai yim laa Alabe Kəngayam Makkan dondiwononya bune indi biya yaskə salaro isənyidə kamu laaye isə shiro wono, “təməngəna shetannəmdə ba nyiga kolnzəna bune indi au yaskə kalkal nyiga kərəngəzənyɪ adə” sənən sura adəyɛ zəpci.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Balte nankasoro.
2. Bune sa (kəlməskəjiya) nankasoro.
3. Nyiga Kəmanəmye kolnzənyɪ ye gərganzəgənyɪ ye (Yaa Muhammad nəzəragə kərnzənaman).
4. Laira (daryemi) də shima nyiro herwo dunya (burwomi) dən (dunyadə datəma lairadə gəptəma) nankaro.
5. Fuye, Kəmanəmye (Yaa Muhammad (SAW) kənjɔ ferga njə ardinəmin.¹
6. Nyiga (Yaa Muhammad (SAW) ngənyɪ² nəwəwəndə (awanəm kura Abutalibbero) samnzəgənyɪ wa?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَىٰ

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ

وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ

¹ Suro Sahi Muslimben, Sayidna Ibn Abbasye wono “Yim laa Alabe Kəngayamyɛ Ummawanzəbe datəram taksə wono “Ya Ala! Ummawanyɪ! Ummawanyɪ!” so kaironya, Kəmaye Malaiya Jiwurlaro, “lene Muhammad (SAW) kore abi shiga cəkkəragə. (Kəmadə shima notəawo duwo). Jiwurlaye isə Kəngayamga suworə, shiga awo gulzənan zaapsə

20. 111a kəmanzə fəpkatə colbe
fəskaga (kuru-a ardiya-a) mata
nanka basro.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِهِ الْأَعْلَىٰ

21. Wande fuye, ardiinde
(Rama Kəmanzəben
suwandinga).

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ

سورة الشرح

94. Suratus Sharhi (Fərəmtə)

Tusunzə 8, Makkan zəpkono, ngawo Wadduhaben

Alabe Sun, Ramama,
Kanjiimalima.

1. Nganjınənga nyiro¹
fərəmnyende wa (Yaa
Muhammad (SAW) (imana-a
kashimo-an)?

2. Andeye saayende wa nyikan
(Yaa Muhammad (SAW)
wizirənənga.²

3. Shi duwo (kurwowa təgət)
karerenənga səkkəmbərəgə
nəksənəma (ca fantə turinga).

4. Andeye nyiro (Yaa
Muhammad (SAW) sunəmbe
nzərətəgəga³ hapkəgəyeyi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِي نَشْرَحُ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾

¹ Nganjınzəyey fərəmtədə, kuru maləmwaye ada nur-a, Luwuran-a hikima-a mowə ye gulti. Alama sura 6:125 lan nushuzənədəgai “Kam duwo Alaye shimotənzəgə sərəanada nganjınzəgə Islamro fərəmznəgin”. A’a, suro Sahi Muslimben Sayidna Anasye wono “Alabe Kəngayəmdə, shi gana dawu duliben biskejın duwo, Malaiya Jiwurla isə, shiga sətə wopsəgə, nganjınzəgə rezə, bu kərgata ndokka sutuluwu, ‘adə shima nuwa shatanbe nyin” sə, kuru suro bangarzam dinarben nji zamzambin karəgənzədəgə carak tulzə, sapsəgə, nanzə cabero kalaksənədə tərəwo yega” gulti.

² Wizirdə bigəwa, Kəmaye shikan katsə gawurji alama sura 48:2 min nushuwuzənədəgai “Kəmanəmye nyiro gawurzə bigəwanəmkan awo burwozəna-a daryezəna-asoga, nyamanzəgə nyilan zukkuzəgə, diwal sakdəro shimozəgəro” duwo bigəwanzə gultənədə bigə nomashi-a, ayewu-abe gənyey Nabiwa-a, Kəngayəmwə-adə taliwuna təmmaro Alaga ashizainba abiman.

³ Sayidna Katadaye wono “Alaye Nabinzə Muhammad (SAW) darəjaa, dunya-a laira-ason hapşəgi, kutuwa kəratəma-a sətəma-a sala sangoma-a taiya kəratəma-an ba, su Alabe sətaiya, sunzə ye sətəin.

shimonzənyey wa?

8. Nyiga ngirin nzwəwanda
burwaanəzəgənyey wa? (yayonəm
ganimatən).

9. Amma! ngənyidəgə wande
rannəmi (ləmanzəgə
mowogaiyin).

10. Amma ngodomadəgə wande
yilgəm ngiringəmi diya.

11. Nyama Kəmanəmbədə yega
gulgəne diya.⁴

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ﴿٨﴾

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

waltənən, Kəmaye shiro, “waltəne Muhammadbero (SAW) “Andeye nyiga Ummawanəmmin ardinzəgəyey, təmmaro karəgənəmgə zanyenba gulle”.

² Nəmgənyey Alabe Kəngayəmbədə, awanzə Abdullahi bawoji, shi suron tambuney duwo. Kuru yanzə Amina ye tambunabe kərwunzə arakkə njenga bawoji. Kuru kakanzə Abdulmutallib cistəgəmanzə, ngawo yanzə bawozənabe kərwunzə wusku njenga bawoji. Mukko awanzə kura Abutalibbero waltəgə, mukkonzən duwo na nambəro gənzəgə fatərezə na nongayəmbəro gənzəgə, Kəngayəmwənosə, Abutalibye təpsənyey, kuru təpsənyeydəman konu.

³ Fatkataadə, shi ganən sursuriwa Makkabelan fattəgəna duwo shiga kakanzəbərə kalaksənədə ye gulti: “A’a, awowa kəmmaaro nonəmman adin-a shara-a adə can nonəmi” alama Sura 42:52 nushuwuzənədəgai “nyiyey can notəmaro walləmi, abi kitawuwə, abi imanaworo yaye, Andeye shiga diyey nur shin shimonben kam raayənəgə kənjiwanden. Biya nyidə diwal sakdəro shimotəgəmadə” ye gulti.

⁴ Nyamadən awo kasattənədə nongayəmdə ye gulti. A’a, luwuran ye gulti: son kəlkəllonzan fantin awo Alaye nyamanzəgənənosoro shiga askərne futu manzəgənən.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Tindəga (Tarmu) Zaitundəga nankasoro.¹
2. Kau Tur² bargaadə nankasoro.
3. Bəla mbərsaatə (Makka) adə nankasoro.
4. Andeye halamnyennanro shimtiri kamga karama mangalwo-a datəram sak-an alangnyenadəro.
5. Kuru shiga andeye kalakciğəye sədiya cidibe cotro.³
6. Illa Sandi duwo muminza kundo salega kundozanamadə, sandi (kəmanzaben) ajar kamtə fəttə baa (ti zanna).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ

وَأُولَئِكَ سَيَرْجُوهُمْ

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

ثُمَّ رَدَدْتَهُ أَسْفَلَ سَفَلِينَ

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

عَرِيضٌ مُّشْتَرِكٌ

5. Zətkəwoson⁴ rəptano nəskega (farak) ade.

6. Zətkəwoso rəptano nəskega (farak⁵) ade.

7. Sa nyiye [Yaa Muhammad (SAW)] gəmgəm dajiya ngənəptəne diya.⁶

8. Kəmanəmbəro (longurotəgən nyamanzəga) mangərne⁷ diya.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ

¹ Sayidna Katadaye, Tində kau duwo shilan Dimishka dəganadə, Zaitundə ye, kau duwo shilan Qudus dəganadə wono. Sayidna Ikrimaye wono "A'a, Tin-a Zaintun-adə, kauwa indi lardə Shamben ye, suwa sandilan kəskawa indidə lijindəro suwanzadən bowogata. Sayidna Ibn Abbasye, Tin-a Zaitun-adə, sandi kəskawa duwo indi buwuin, kəndəga nzənnəwuindəma de" wono.

² Turdə kau bargaa, kəryenzən kəmaye Nabi Musaro wahayizəgənədə. Bayanzə Sura 79:16 yin.

³ Sədiya sədiyabe cotdə, awulamnzə, awowa can nozənasodə nozənyiro walzə, raksənə raksənyiro walzə, cambəlamjində ye, gulti. A'a, shiga Kəmaye karama kartən, kunduwuwa sakkən sədəna duwo, askərzə, shiga tizə, muminzənyidəro shiga sədiya sədiya konnuwube mutro cikko ye gulti.

⁴ Kəngayamdə sa Makkandən suro kazəgiben shiga Ummawazə-aso mushirikwaye lusurantən duwo Alabe shiga nəskən wadəzə shiga nyetciwo.

⁵ Sayidna Ibn Mas'udye wono "zəktəye fato laaro fəratəgənyə, illa nəskəye shin rəptano fəratəgiya". Suro Sahi Bukhariben Sayidna Ibn Abbasmən Alaye Kəngayamyə wono "Kəmaye Nushuwuji zəkkətə fal long alanggo, nəske indi kalkal alanngo təmmaro nozə zəktə falye nəske indi ranjinba".

⁶ Gəmgəm dajiyadə, am laaye sala woktu uwu ada, am laaye fatiya ada, am laaye kiyamullaili ada, am laaye kərigə Ala nankabe ada, am laaye adinro bowotəgə ada, am laaye a'a, lamarnəm dunyabe ada. Ngənəptənədə ye moduwa gulti, laira matəye gulti. A'a maananzə nələfanəmiya, nələfanəm-a nəmfaraknəm-asə ibada Alabənro de yega gulti.

⁷ Sayidna Ibn Kasiryə wono "Mangərtədə sa cot lamarnəm dunyabe-a shiwolwanzə-asogə tamənəm, shin kamtəmiya ngənəptəne ibada Kəmanəmbəro tarai dane, kərgənəm abison lingataa, nyanəm-a, mangərnəm-asə Ala basga halisaan kasannəminyin.

سورة العلق

96- Suratul Alaqi (Bu Kərgata)

Makkan zəpkono, tusunza 19.

Tusunza 5 burwobedə tima burwo hawul luwuranyin zəpsə.

Bayan Zəptənzəbe:

Buhari-a Muslim-an Yande Aishamben (RA), wono, “burwo hawullin awo duwo Kəngayam Alabero wahayin baditənədə kənashin. Kənashinnin surunyiwo curoga alama fajar kamtəgaiyin waajin, adəgai duwo shiro mangərgatəgə amson kamtəm tilotəbe. Shiye kəndemaro walji, kul Hīrabero surodən ibadaro bunewa laaro. Kashiga adə nankaro gojin. Dajiya waltəgin Ya Hadijabero kashi gade gotəro. Adəgai duwo shibero wahayibe isə Malaiya Jiwurlaye shiro fəlangə wono “Kərane!” Alaye Kəngayamye guljin: “wuye woko wu kərama gənyide.” Wuga sətə mitsəgənan kolsə wono, “kərane!” wononya, wuye woko: “wu kərama gənyi de.” Waltə kuru kənindimiro sətə wuga mitsəgə kəndəwunyi sammaye fanjinro kuru kolsə “kərane” wononya “wuye wu kərama gənyi de”, wokonya kuru kənyakkəmiro sətə wuga mitsəgə kəndəwunyison fanginro kuru kolsə wono “kərane!” Su Kəmanəmben, shi duwo alagəwasoga alaksənaben.” Hatta tusu kənuwumiro cuwutosoga wuro kərashiwu. Ayawa uwu anyi sandima burwo hawullin Luwurannin shin zəpsəgənanawo.

Alabe sun, Ramama
Kanjimalima.

1. Kərane (Yaa Muhammad
(SAW) awo nyiro wahayitəgəna
Luwuranbedəga) su
Kəmanəmben shi duwo
(alagəwaga) alaksənama.

2. Alakci kam yega bu kərratən¹.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَأَ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

¹ Adamganabe baditəramnzədə nutuwan. Kawu fidegəro dəgain, kuru buza, kawu fidegəro dəgain, daro walzə kawu fidegəro dəgain. Adən duwo Malaiya tukunotəgə shiro roga fuzəgin. Futu hadis Sayidna Ibn Mas'udben isənabedəgai Sahi Muslimyin.

7. Adə gəre ngawo adəben nyigə
kattuwtəgəmaro nzədə yim
ngulbedəga?

8. Aladə howumtəwusoobe
howumtəmaro walzənyi wa?
(walzəna).

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ الْدِينِ ﴿٧﴾

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

11. Niyiye kama wa gero shi
(salamada) kashimolan karga
yaye wa?

أَرَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ مَهْدِيٍّ ذِي

12. Au biya Alaga daktan
galazana yaye wa?

أَوْ أَمَرَ بِالْقَوَىٰ ۗ

13. Nda hawarasane (gale shi
daptama salamadagada)
kattuwuzaga (Luwuran-a
imana-an) meji yaye wa?

أَرَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۗ

14. Shi nozanyi wa nyi Alada
shiga surinro?

أَلَمْ يَعْلَمِ أَنَّ اللَّهَ بِرَىٰ ۗ

15. Lawura diya! Shiye
daptanyiga (nardinza adan)
koyomben shiga taiyenro,
shimtiri.

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعْنَا بِالنَّاصِيَةِ ۗ

16. Koyo kattuwumabe,
bigamabe ye (kantana citaiye).

نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۗ

17. De bowojinga bowoza
naadinzaga.⁷

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۗ

18. Andeye del adan bowonyen
zabbanwudaga (Malaiyawa
azawube)⁸.

سَدِّعِ الزَّانِيَةَ ۗ

3. Kɛrane (Yaa Muhammad
(SAW) Kɛmanɛm (Ala)dɛ
kanjidua dano de.²

أَقْرَأُ رُبَّكَ الْآكْرَمُ ۗ

4. Shi duwo nozaganama
(kamro ruwoga) allarammin.³

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۗ

5. Allamji kamga⁴ awo can
nozayin.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمِ ۗ

6. Jirero kam (angɛrma)dɛ
diwalla koljin (bangattan
bangatta)⁵.

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَإِطْعَىٰ ۗ

7. Shiye ti (nosku)nzaga
tɛtanaro zanzɛ surɛnadɛro
(kalangaiga koji)

أَنْ رَّأَاهُ اسْتَعْجَلَنِي ۗ

8. Kɛmanɛbero (yaa kam)
waltɛgadɛ kɛt(dɛro) none.

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ۗ

9. Nyiye rumi wa (Yaa
Muhammad (SAW) (hal)
angɛrma shi duwo dapcinga.

أَرَيْتَ الَّذِي يَبْعَىٰ ۗ

10. Kɛnji (Muhammad (SAW)
sa (Kaaban) salijinga⁶

عَبْدًا إِذْ صَبَّحَ ۗ

⁷ Naadido majalisa shin sasapta shawahawartainma. Tirmizin Ibn Abbasye wono, "Alabe Kongayam salijin duwo Abu Jahalye isa shiro, "nyi nyiga adan damnzokona gonyi wa?" wononya, Kongayame shiga gɛrwizaga wusawononya, shiye wono "nonomma diya Yaa Muhammad, lardo kubbin kam wugai majalisaa kongawu taromma baro, raakonaga zerga adaga mbulikin far ngɛrma-a, kongawa njiti ba-a suryin. Sa adɛ gulzonan Komaye ayawa anyiga cisawo.

⁸ Zabbanwada Malaiyawa Janambe rɛngarɛnga duno salemia. Sayidna Ibn Abbasye wono, "ca shiye Naadinzaga bowonoga Malaiyawa azawube sadan kuwa shiga satana".

² Imam Kalbi yeye wono "Shi Komado kanadima nomjahil konjiwanzɛbero.

³ Amsoga allamngono allarammin, alama tɛlammin sandiga asuzɛnadɛgai, allarammin kamye tarjimojin awo karɛngɛnzɛn daganadaga. Imam Kurtubiye wono "Allaramda jili yakkɛ: 1. Allaram duwo Alaye alakɛ, shiga ruwon amarzona Allo Mahfuzlan. 2. Allaram Malaiyawabe shin kundowa Adamganabega ruwoza. 3. Allaram amsoye shin ruwozainma. Kurtubi 20:p82.

⁴ Kamdo Nabi Adam (AS) ye gulti (sura 2:31 min nushuwuzɛnadɛgai). A'a, kuru Nabi Muhammad (SAW) (sura 4:113 min nushuwuzɛnadɛgai) Kuru Adamgana samma ye gulti: futu sura 16:781 min nushuwuzɛgonadɛgai.

⁵ Aya adan sɛta darye suradɛbero cadoda kala Abu Jahalben zɛpkono.

⁶ Daptamadɛ shima Abu Jahal, sa kongayam Alabe Kaabalan salijinyin.

97. Suratul Qadr (Hurmo)
Tusunzə 5, Makkan zəpkono, ngawo Abasaben

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Andeye shi (Luwuranga)¹
bune Lailatul Qadriben saayei.

2. Abi nonzəgə, abi Lailatul
Qadridəworo.

3. Lailatul Qadridə tima
herrawo² (fadəla-a nərri-an)
kəntagə dəwu (suronzən tigai
ba) ro.

4. Malaiyawaye zəzəpsai
Jiwurla-aso ti (Lailatul Qadria)
amari Kəmanzaben awo
(saadəga) waatənzə amarzə
kadarzənan kunte.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا يَأْتِينَ رَبَّيْهِمْ

مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ ﴿٤﴾

¹ Luwuranbe zəptənzə jili indi. Faldə Allo Mahfuzan tilominro shiga Kəmaye bune Lailatul Qadriben sami dunyaa deldoro səsagi. Indimido Nabinzo Muhammad (SAW) ro fasallata karəgənzən kərzəro ganaganan suro saa findin yakkənbən səsagi. Saa mewun yakkən Makkan, mewu Madinan. Lailatul Qadri bune witr ngolla, mewu dareyebe Kəntagə Armalanyin. Ti duwo suronzən Luwuranbe zəptə badizonama, hadiswabe gadegadean zəptənzəga ayantən ishi. Lailatul Qadri bowogato hurmonzəga nərri-an nankaro ye gulti. A'a, suronzən awowa Kəmaye saan waatənzə soraanawosoga ngalza kadarjindo nankaro ye gulti.

² Kundo sale fal long bune Lailatul Qadribeadə shima her-a fadəla-awo kundo sale kəntagə dəwu suronzən Lailatul Qadri banro. Kəntagə dəwudə ye saa 83 kəntagə 3 kawu 3-a kalkalwo.

19. Annabari! Wande shiga
tinəmi nyiye (saline) sujinne⁹
Kəmanənga karəngəne (shiga
titən).

كَلَّا لَا تُطَعَّمُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

⁹ Imam Muslimye sutuluyi, suwuti Abu Hurairaye wono, "Sujinningəna rokko Kəngayam Alaben na sura 84:21a Sura 96:19 ason. Adə nankaro kərye adə kərye sujidabe.

98. Suratul Baiyina (Hujja)
Tusunzə 8, Madinan zəpkono, ngawo Talaqben.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Walzanyi sandi
kərdizanasoye kitawuwun
(Yaudiwa-a Nasarawa-a),
Mushrik-a kərđi mətələk-asoye
(nərdinzan) kamtəm naktəmaro,
sandibero hujja fete¹ farak
cedənnasoro.

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ
مُتَفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

2. Kəngayam Alaben kərajin
kitawu (Luwuran) təliwunaga
(batilaso shetanbe letəso) shin
galatainro.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾

3. Suronzən howumwa
ruwogatə sak kəlewaa (jiren
shimotəi ۱a).

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٣﴾

4. Yeyekta gadegadezanyi sandi
kitawu tadənamasoye, illa
ngawo sandiro hujja² fete
farakbe isənan duwo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾

3. 11 (bani adə) mətəmə
nələfa-a (badi yimdəbedən sətə)
fajardəye kamtəro cuwutosoro.

سَلَّمَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿١١﴾

¹ Hujja fetedə nongayam Nabi Muhammadbedəma, shi duwo Alaye shiga alagowasobe
Kəngayamro sukkunotəgonama.

² Hujjado Luwuran, au biya Kəngayam muwujizanzə ye gulti. A'a, Kəngayamye
fəlangonzə, can sandi kitawuwusoga salamnzəana duwo fəlangononya suronzan,
gənyidoro shiga tarwaza kərdizanedə ye gulti.

سورة الزلزلة

99. Suratul Zilzali (Lolotə)

Tusunzə 8, Madinan zəpkono, ngawo Nisayiben

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Sa cidiga lololotəgiya lolotənzə (salemi) lintan.
2. Cidibe¹ kurwowuwa (suronzəbega diyaro) walai sutuluyiya.
3. Kam (angərma) ye sadən nyii abi shiga sətə shin (yaataan).
4. Yimdəga hawarnzə (awowa kəlanzən kundotənbewosoga) hawarajin (herwo au asarwo)²
5. Saawudə Kəmanəm shima tiro wahayizəgə (adən tiga galazə).
6. Yimdəa amsoye waltaain kawarwanzan tatarrataan, ngul kundonzabega fəletaaro, sawandəro.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَفْقَالَهَا

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَعْيَانَهَا

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا

لِيُرَوْا أَعْمَلَهُمْ

¹ Cidiye awowa suronzən rəpkatawosoga: kamwo, ləmanwo yayega kulaizo fijin. Hadis Muslimben, cidiye yulokcin kayam suronzəbega, alama tamarmarigai zəndamzəndəm dinar-a liwula-ayega. Kam kamga ləman nankaro njezoma ye iso, “shiga adə nankaro de cejiko” shin. Nəngi kamtama ye iso, “shi adə nankarode nəngi kamgako” shin. Barwu ye, “adə nankaro de muskonyi kamgato” shin. Cul sorin abima shin gozainba.

² Adə shima zaawu shartədəbewo. Tirmizin Abu Hurairamben Alabe Kəngayamye aya adə kərawononyə, nonəwa wa abi hawarnzə tadəworo” wononyə, “Ala-a Kəngayamnzə-a sandima notəwuwo gaiyenya”, wono “hawarnzədə tiye shatcin kənjiwosolan awo kəlanzən kundozonan tiye guljin, yim ngaia yinyiye kəlanyin awo ngai-a ngai-a kundozəna, yinyiye ye kundoji”. Adə shima hawardəwo. Hadis gade Tabaraniben wono, “yaa amso təlwiworo cidin, shi cididə fuwundon diya, nduma kundoma herran au asarran ba illa yim kiyamaa shin shatcin diya.

(Kitawunza Taura-a Linju-an) illa biya Ala basga abatsa gənyian, halisatəgəman tangartəman adindəga shi Kəma nanka basbe sakro kəndəgama, salayega dazaa zukkuzaa, ləman sadaaben sadaa sadəro, tudə shima adin sakdəwo.

6. Sandi duwo kərdizanasodə Kitawuwu-a Mushrikwa-a, suro konnu Janəmben dəmtəwu suronzən. Sandi tunyi sandima alagəwosooye asharra diwi lintaadə.

7. Sandi muminza saasara kundo sale yega kundozanamaso, tunyi sandima alagəwabe herra linta cətdəwo.

8. Ngulnza na Kəmanzaben, Zannawa fato kəndəgabe sədiya (garwa)nzamben kəmaduwo səgashin suronzən (sandi muminwadə) dəmtəwu abadanro. Alaye sandiben (Kundowanzaga) ardi. Sandi ye Alaben (mukkowanzəga) ardizai. (Ngul) tudə kam Kəmanzəga daksəna (denzəga sədə, daptənenzən daptəna) basro.

وَيُعِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ حَسِبَ رَبَّهُ

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Fər ngərma guwo baktən baktəma nankasoro.
2. Ngərma (kərye kauan lejinna koloramnən) konnu fəraljində nankasoro.
3. Ngərma suwan gərtəma (kələdoga gərtə) Kəmanzəben gərjin nankasoro.
4. Tandiye sadən bərbərga tətəlzə sasangi.
5. Tandiye (kələdowaga) shin (bərbərdəbe) dawun tin təmzain.
6. Shi kamdə Kəmanzəro angərma linta de.
7. Shidə (awo gultəna) tudəlan shattəma de.
8. Shidə ləmanga kərawo yega kərawo salemi lintaa de.
9. Shi nozənyi wa nyi sa təsangə tutuluyiya, awo lawuryin dəganawosoga.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾

فَالْمُعْرَاتِ حُبْحًا ﴿٣﴾

فَأَنْزَلْنَاهُنَّ نَعْمًا ﴿٤﴾

فَوَسَطْنَاهُنَّ جَمْعًا ﴿٥﴾

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

﴿٩﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ إِلَى الْقُبُورِ ﴿٩﴾

7. Ndu yaye kundo tada bəratəbegaibe herbe kundojiya, ngulnzə surin.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾

8. Ndu yaye kundo tada bəratəbegaibe ashərbe kundojiya (ngul)nzə surin.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

101. Suratul Qari'a (Baktəma)

Tusunzə 11, Makkan zəpkono, ngawo sura Quraishben

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Dadaktə¹ karəgəbe
2. Abi dadaktə karəgəbedə?
3. Abi nonzəgə, abi dadaktə karəgəbedəworo (wai lamardəbe kərwawaji).
4. Yim duwo amsoye bəlaanzan walzai kafi kawannabe tatartagairo.
5. Kauwa ye kunduli borwata fufufuskatagairo tarta walzai.
6. Amma kam wazantəramnzəbe kərwawazənwoso (ngəlanzəye diwinzəga zultən).
7. Shi suro kənənga təməben (tiga Kəmanzəye ardizəna).
8. Amma kam wazantəramnzəye kambaizənwoso (diwinzəye ngəlanzəga zultən).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ١

مَا الْقَارِعَةُ ٢

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ٣

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ ٤

الْبُثُوثِ ٥

فَأَمَّا مَنْ نَقَلَ مَوَازِينَهُ ٦

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ٧

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ٨

¹ Kariadə suwa Kiyamabe kadadəbe falnza. Dadaktə karəgəben bowoti, saawu karəgə alagəwasobe kamtəgindəro. Yimdəbe awo suronzən waajindəye nəmkurwowunzə-a kambonzə-a nankaro. Karəgəwaye kakakamtaaindoman dazəny, samiwa ye rereta, cidiwa ye lololozain, kauwa ye gəwugowurta lalalalatain, shillewuwa ye nzonzonzokta fiftain, kəngal-a kəmbal-a ye rereta, Nabiwa-a ɔngayamwa-aso ye yayazain manatə-a raktsanyi, Nabi Muhammad (SAW) gonyiga. Adəso gapsonanzə nankaro Qariadəga nanananajiwo.

10. Kuru tətərdangəyɔ awo
karəgəwan dəgana yega
(imanawo, nərđiwo yaye).

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ١٠

11. Shi Kəmanza sandin
yimdəa jitkə de (kudə ye jitkə
duwo sandiga kundonzan
ngullazəro).

إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ١١

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Nandiga shiwalzə njesənzaa
(Alaye titən ləman-a, tadawa
kongawa-an) tokkortəbe.

2. Adəgai duwo (kərmuye
nanzaa nuw) kawarwaga dalləu
(tərapkatəu) soro.

3. Lawura diya! (yaa amso) fuye
nandiye nojau (Lamar Alabega
fujiwotəndoye daryeramnzəga).

4. Kuru Lawura diya! (yaa
amso) fuwu adən nandiye nojau
(Lamar Alabega fujiwotəndoye
daryeramnzəga).

5. Lawura diya! ca³ nandiye
notə yekinben nonuwaga

6. Nandiye (konnu) Jahimdəga
ruwinro shimtiri de!

7. Kuru nandiye cul kuru
shimbe yekinnan ruwinro
shimtiri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَكُمُ النَّكَاتُ ۝١

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝٢

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٣

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٤

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝٥

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝٦

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝٧

9. waltəgərammizə (kənuəgəbe)
Haawuya.²

10. Abi nonzəgə, abi ti
(haawuyadəworo?)

11. Ti konnu samboma, gaata.

فَأَمَّا هَكَوِيَّةٌ ۝١

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝٢

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝٣

³ Zaawu "ca" bedə nəmkaambo lamardəbe nanka isənyi. Kadarin kantənowode, kuttu tuduga nonuwuidəro gənyiga, ca nandi ye notə yekinben tiga nonuwaga, kuwa awo gultəna tuduye titə Alaben shiwoInjadanyi, dunyabe gana fətcinma adaye, laira nyama ngəwu kamtinbaa tudun bangatnjadanyi, kuwa kundo Alaben ardiyətəga kundotəro gangəgəuwa.

² Hawuyadə su Janəmbəbe falnzə. Hawuyan bowogətə, saawu ngarenzəbe nəmkuruwuro. Janəmwudə tiro fitaa sokurugiya, ngəli fitulurro lalatain, kawu ngarenzədəga nazaaında.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Asar¹ nankasoro.
2. Kamwoso yitə-a asar-an de.
3. Illa sandi duwo muminza
sasara kundo ngəla salega
kundo-kundoza, jiren
galagalata, kanadibe zamtən
galagalatanamadəsodə.²

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ

إِنَّا الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا

بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ

o. Kuru nankariye yin asara
nyaman nyamatəuwadəson
təworəwuiro shimtiri.

ثُمَّ لِنَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

¹ Asarɗo Ibn Abbasyen zaman bonom wanebeso, wono. Katada yeye dobdowosobe sanzo daryebedo wono. Mukatil yeye sa sala asarbedomade, wono. Manabe zullatado burwobedo. Komaye shin halapkono konjiwanzoga fatoga-a beto-a nankaro. Awo suro zamanben dogana wawajin ajabba ajabba, gondu baa, komro ngowuan. Kuru ti zamando kambe kuminzo nanka. Sayyidina Shafi'iyen wono, sura ado, awo suronzon kawero doganado, ca komaye Luwuryanin abima sosagonyi, shi bas yaye, kam galatinro shiga asujiya tongor cito.

² Komaye howumji amson yitə-a asar-an, illa kam awowa dego kozopko: imana-a, kundo sale-a, jire sak Alaga titə-a, dapsənanzon daptə-an galagalatoa, kanadia zamton galagalatoa, kasowaltito, kolewazənama gonyiga, kanye konnun katonzə-a, zanna fandonzə-ado mowonjinba, illa noskunzəga awowa gultəna tudun hakki Alabe-a, hakki konjiwa amanzəbe-asoga zayezayetə ngəlajiyi duwo.

7. 11 (Hutam)da tatsə gənzəgin karəgəwalan (kasərən wartənzəbedəye).

8. Ti (Hutamdə) sandi kərdizanamasodəlan kəmgata, zakkata (kimit kasamma gayinbanro).

9. Sandi wəzəlawa konnube hatən haata (kadurjiwan keng tərayerənaan).

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفَاقِ ﴿٧﴾

إِنَّمَا عَلَيْكُمْ فُؤَادُكُمْ ﴿٨﴾

فِي عِلْدٍ مُّسَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

سورة الهمزة

104. Suratul Humaza (Faroma)

Tusunzə 9, Makkan zəpkono, ngawo suratul Kiyamatiben.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjjimalima.

1. Wailye¹ ci kam amga faroma, zortəma, shimnzə-a shimnzə ba-a son.

2. Shi duwo ləman ferga sapsə komzə səliwunama (Alabe hakki yega cinyi ye, herga kundozənyi).

3. Shi (nəmjahilnzən) təməwono wa nyi ləmanzədəye shiga dənzəginro (nuiwa abadanro)?

4. Kashedi! Shiga (konnu) Hutamro² gəptəginro shimtiri.

5. Abi nonzəgə, abi Hutamdəworo (wai! awo adəye kərwowuzə salemiji).

6. Ti konnu Alabe (Amarinzən) fuwata³ gaata.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبَلِّغْ لِلْحَمْدِ لِمَنْزُورِ ﴿١﴾

الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدَدُهُ ﴿٢﴾

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدُهُ ﴿٣﴾

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقُودَةُ ﴿٦﴾

¹ Wailudə zərəgə laa suro konnuben su ye gulti. Burwu-a so-a konnuwube ye gulti. Bayen kəzəpkən kozəna sura 83:1 raammaga waltəgəne. Humazadə kam, amma suwarin, zəzjin kəla shimnzəyenma. Lumazətəidə ye kam, shim kuuetsə, shimyin amga suwarin, shimnzə baan. Sura adə gultə Sayidna Qurtubiyen saawu kərdi laa Aknas b. Sharigyin bowotindəben zəpci. Shidə amsoga zortə mintəa, kozainna waltəinnason. Nduma kajinbawo duwo, howumdə kam awo wush adə kandotəməwoson səgashin.

² Hutamdə ye suwa konnu Janəmbəbe falnza. Hutamyin bowogətə awo suronzəro gəptəgənwosoye shilawaga namnzə kəməsshin, da yega warzə kozə kerəgəgə lejində nankaro.

³ Fuwata amari Alaben gultənədə, tidə konnuwa gəpsənədə gade. Abadanro ti hamjinba. Tirmidhi, Abu Hurairaben konnu adəga: "Futəgində saa dəwu cipro futəgə duwo kimewono, kuru saa dəwu cipro futəgə duwo bulwono, kuru saa dəwu cipro futəgə duwo sələmfətkono. Tidə kərməro sələm fət karga".

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Kuraishwabe kəlionza¹
(adaata mbərsatəbe) nankaro.

2. Kəlionza mbərsatəbedə
bəlawurō binəm-a be-adəro².

3. De sandiye abatsa Kəma Fato
(Kaaba hurmoata) adəbega.

4. Shi duwo sandiga kənanzaga
attamyin cezə, ritəbe yen
sandiga mbərsazəgənamadəga
(askərza abatsa de).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلْفُ قُرَيْشٍ ۝١

إِلَّا فِيهِمْ رِحْلَةَ الْشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝٢

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝٣

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ

مِنْ خَوْفٍ ۝٤

¹ Sura adə sura kozənədə-a maanan ndəpkata. Kəmaye mai Abraha Yemanma kufunzəa kau konnuabe nzurdoron yizəgi. Quraishwabe mbərsatənza adaata lardə Makkaben adəye tawattəgəro.

² Quraishdə woktə indi adən bəlawurobəlawurozai lardənza kuloso kəska-kəliso badəro, kəmbuso, kazəmuso kudoro. Kuro sandi bəlawurowanzan mbərsaata ndumaye fuwunza kamjinba saawu sandida cistəgəwu Kababe, kəndəgawu lardə hurmoabe kusotowa Alabe mowowudəro ndumaye sandiga aziyajinba, lusurajinba, adəgai duwo sa Alabe Mai Abraha Yemanma jeminzəga sərfaatsəgənan cabe baro lamar Quraishbe kambaji. Mbərsatənzəbe cabedən dazənyiro mbərsatə gade tərαι. Sandiga Alaga askəraye sandi.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Nyiye rum nonəmi wa ya
Muhammad (SAW) futubin
Kəmanəmye kundowono kənta
kəməwunwusobega¹?

3. Sandiro (Kəmaye)
sukkunotəgə surutsəgi ngudowa
kərwu kərwan (sələm fət)
tərəm.

4. Sandiga rujin dongur Sijjin
(konnunzə naa kozənan).

5. Sandiga sədə lambo kəskabe
təwuna hargata (karwaye
fujingairo).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝١

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلُّلٍ ۝٢

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝٣

تَرْمِيهِمْ بِحِجَابٍ مِنْ سِجِّيلٍ ۝٤

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ۝٥

¹ Adə hawar Abraha Yemanmabe shi duwo bəlanzən, kanisa, ibadaram Nasarabe garzə, amsoga nashadəro fuktəgə nyazənamabe. Kam laa Arab Kinanabe isə, suro Kanisadəben bune yerzə, gar Kanisadəbedəgə awo maidəye nyazənadəgə watə-a awastə-a nankaro, naasa tawatawaksəgə fofokciwonya, Abrahaye gərgəzə halapkono “Wande Kaabanza kambazaana adəga wurnginyiga sə” askərwa ferga sapsə Makaga gərza Kaabaga wurzəro. Kəməwun kura fal fuwu gərjinna, Makkaga kadugada. Sa isa del gənzəaanan Makkawusoye bərta kauro tatatsai. Sa gawo nyazənadən kəmaye ngudowa laa sələm sələm ci-a shi-ason dongur konnubea sukkunotəgə, sandiro sorduruwu ci tilonna fatsayi. Saa awo adə waazənaa Kəngayam ε ye katambo.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Andeye nyiro kausarga¹
njiyei [Yaa Muhammad (SAW)]

2. Saline² (ngəmərīga Ya
Muhammad (SAW) Kəmanəmro
(awonəm nartəbe yega) Shi
nankaro narne.

3. Shi duwo nyiga (ngəngnzəna)
gəratəgəmadə shima de
herwoson kamgata³ (kaduwu
baa) wo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْعَمْنَا عَلَىكَ الْكُوثَرِ ﴿١﴾

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ ﴿٢﴾

إِنَّ شَأْنِكَ هُوَ الْآبَتَرِ ﴿٣﴾

¹ Kausardə her ferr dunyabe-a lairabe-a ye gulti. A'a, nongayam Nabiwabeye gulti. Kausardə cele laa suro zannaben kattinzə məsək lelenzəye kəmaanro kəjiwo, nombulnzə mafiro bulwo ye amusowo ye. Kam shin saiya abadanro nguduwajibadə ye gulti. Ado shima zullataa wo. Imam Muslim-a Tirmizimben, Sayidna Anasye wono "Yim laa Alabe Kəngayam suronden duwo mutə laa muwononya jamdə məməsshinna kəlanzə hapkanya andeye məməsənəmin duwo Alabe Kəngayam gaiyennya" wono "wuro kəmmaa sura laa zəpsəgəna" sə, bismillahizo", inna atainakaga ... daryenzəro kərawononya walto "nonəwəwa wa abi kausardəworonya "A'a, Ala-a Kəngayamnəzə-a sandima notəawo gaiyennənya, shi Kəngayamə wono "Ti Kausardə Kəmaduwugana laa shin Kəmanyiye wadosəgəna suronzən her ngəwu-a. Shi duwo cele shin tatattain Ummawanyibe yim kiyamaa dəlamwanzə kənzabedə adudu shillewuwabegai. Am laa yimdəa celedən kənzən dapta yoktain. Wuye adə ummawanyibe laa ngiya, wuro gultin, "nyi nonəmidiye awo ngawonəmin bəlinzaanadəga.

² Can amsodə salisaliza nanarəzain Alan nguronro duwo kəmaye Nabi-a ummawanzəso-a galawono salanza-a duwanza-asoga sapci. Shi Aladə basro sadəro. Sayidna Katada-a Ata-a, Ikrima-asoye, Ibn Abbasyen saladən awo məradotənədə sala ngəməri layabe, nartədə ye laya nartə ada, duwo howumdə jili sala-a duwa-asoga sapci.

³ Sa Alabe Kəngayamə tadanə Kasəm bawozənədən kərdi laa As ibn Wayilye "kollowo Muhammadga e shi kwa kaduwu kamgata", wononya Kəmaye Aya adəga səsəga, hawarawono kərdi adə shimadə dəmbər mbəkkataa kaduwu baawo. Shiro kənzambi mbeji yaye saawu shi rahma Alaben kamgata shiga lannan gonyi duwo ngolan təretəginba, nuna-a ronəzə-asondəro amma Kəngayamdə kaduwua ye nərətəwunzəye gapkataa abadanro.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Nyiye rumi wa (Yaa
Muhammad (SAW) shi duwo
yim jazabedəga tuwazəgindəga?

2. Todu (shima) shi duwo
ngənyiga lusurantə-a, ranna-an
təmbalzə yokcində.

3. Shiye mangərzəginba
(noskunuzəga, wala nguronzəga)
maskinwa atamtən.

4. Wailye ci salawu
(munafukwa) soro.

5. Sandi duwo salawanzan
njestəwuso (zukkuro zamanzən
kundotəgen).¹

6. Sandi duwo (salawanzan)
ariyawu (amsoye sandiga soru
fanza songoruro).

7. Dapsain kalwo (katunobe:
bewuso, liwulasa, kərwisogai)
yega (amsoro nəmjokku nankaro

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا ﴿١﴾

فَذَلِكِ الَّذِي يَدْعُ إِلَيْنَا ﴿٢﴾

وَلَا يَخْضَعُ عَلَيَّ طَعَامِ الْمُسْكِينِ ﴿٣﴾

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿٦﴾

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

¹ Sayyidna Ibn Abbasye wəno: "am tunyi sandima am duwo salizai yen mukkowa təmazanyi, salizanyi yen azawuga rizanyi." Am anyi sandi munafukwa de. Kəməbe fadəlanzən wono, ca suro salawanzaben njestəwu wonoga muminwasoga lejono. Muminbe kangesodə taltə, munafukbe kangesodə, koltə-a cistəgə ba-a.

5. Wala nandi yeye abannəwui
(fuwun) Awo wuye abannginmadəga¹
(Ala tilo long)dəga.

6. Nandiro adindo (Shirkabe ardinəwwa)
də. Wu ye adinnyi (Islam ardingəna) də
wuro kajiwo.²

وَلَا أَنْتُمْ عِبَادُونَ مَا أَعْبُدُونَ

لَكُمْ دِينُ كُورُولِي دِينَ

سورة الكافرون

109. Suratul Kafirun (Kərdiwa)

Tusunzə 6, Makkan zəpkono, ngawo suratul Mumininben

Saawu Zəptənzəbe

Tirmizi-a Ibn Abi Hatim-aye sotuluyi Ibn Abbasmben. Kuraihwabe laa Waliid Ibn Mugira-a, As Ibn Wa'il-a nguronza-a, Alabe Kəngayamga bowoza ada, “ngo nyiro ləman fərga njiye ndusoga konəmmaro walləmin, kamu ye fero ndube yaye raamma nyiyanzəgəyen. Sanamwandega lannan daptəm, ngəlan yiratəgəmin. A'a womga saaro sandiga abatnəmiya, andi ye saaro Alanəmdəga abatnyen. Andi-a nyi-aso tilonye. Kaanəmma jirewono yen, ba tilonyena. Kaandema jirewono yen , ba tilonyena”, adannya, Kəngayamyə wono, “daptənowo mana adən Kəmanyiye wuro awo sərsaginədəbe sərsagiya duwo.” Adə gulzənan sura adəye zəpci.

Alabe Sun, Ramama, Kanjimalima.

1. Gulle (sandiro Yaa Muhammad
(SAW) yaa kərdiwa angərtəwuso.

2. Abanginba (wuye kusku adən) awo
(nandiye) abannəwui(nanamwa)
dəga.

3. Wala nandi ye abattəwu Awo wu ye
abannginmadəga.

4. wala wu ye abattəma (fuwu yen)
awo nandiye abannəwuidəga.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

وَلَا أَنْتُمْ عِبَادُونَ مَا أَعْبُدُ

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ

¹Alaye wahayitəgon Kəngayamyə yokci sura adən sanamga abattəga noskunzən kərmama-a fuwu-ason. Kuru sandi kərdiwa tunyi yen Ala tiloga abattəga yokci kərmama-a fuwu-ason. Amma attədo jemi Alaye ilmunzən təmmaro Məsələmzainbamasodo alama Sura 11:36 yin nushuwazənbədgai, lamar jemi Nabi Nuhuben “Shi lamardo təmman muminzainba de jeminəmbə laado, illa kam muminzənamado gənyiga”.

²Howum Aya adəbedə kawu amari kərdiwadəga kərigənowoye Sura kənləgar adəye zəptənzən burwo duwo, cingato.

111. Suratul Masad (Karamshi)

Tusunzə 5, Makkan zəpkono, ngawo suratul Fatihaben

Saawu zəptənzəbe

Buhari-a hadiswu gapsənaso-aye sotuluyi, Ibn Abbasmben sa Kəmaye sura kən 26mi-a tusunzə kən 214 bedə-a səsagə Nabinzəro “Cine galane rigəne azawu Alaben durwanəm nyin karəngəga” sənən, Kəngayamye kau Safalan tatsə kojiwo guljinna “Yaa duli Fihirbeso, yaa duli Addiyibeso, Ya duli yinyibe yinyibeso kaduwuwa kurakura Quraishwabega bowozənan sadən bərtə soluwo. Kam raksənyiye wakkilnzə sukkonotəginnaro sapkatanya awanzə Kura Abulahabye, “Yaa Muhammad (SAW), “abi nzəta, abi ngawonəmin dəga!” wononya, Kəngayamye sandiro wono, “nda wuga hawarasənowo wuye nandiro gulnjadakoga zərgə adən askərwa ngərmalan nandiga gərtə nganzazana ngiyā sasaraawwa?” wononya sandiye ada “nzasaraiyen ke, ngaltema kattuwu kamnəm fanyendedə nda”, adanya, wono “wande wu Kəngayam Alabe nandiga azawu Alabe salemi fuwu adən mbeji rinzaaki, daknowo,” wononya, Abulahabye wono, “Ala kərmaan sətaiya kəla fuwunnaso yinzəgə ye, adə nankaro wa andiga sapkadam”, sənən sura adəye zəpkono (Buhari 49:71).

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Mukko Abu Lahabbe
(Imanaga koltən) dezə asarzə
(shiyə) yizə fattəgi¹.

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

2. Shin kurwunzə faizənyi
(azawu Alabega) ləmanzə-a awo
zəgantəna-abeyə.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

¹ Adə karto-a hawar-a, maanzə Ala shiga yizəgo, kuru haiyaro ba shiga yizəgəna ye.

110. Suratun Nasr (Kənasar)

Tusunzə 3, Madinan zəpkono, ngawo suratut Taubaben

Kuru surabe darye salakkin zəpsənədə tı.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Sa Kənasar Alabe ishiya
(Makkabe) fəramtədə yeye
(ishiya).

2. Nyiye rumiya amsoga
tatamin (Kərigə baan) adin
Alabe (Islam) ro kərwu
kərwualan.

3. Askərnəminnaro³ wintaane
Kəmanəmga (awo Zatənzəga
səndənyiwoson), gawura ye
shiben zamne. Shidə tuwaga
mowon mowomarode.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ

أَفْوَاجًا

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ

كَانَ تَوَّابًا

³ Buharin yande Aishaye (Ala shiga ardizə) wono “Sura adəye zəptən Kəngayamye tiga fasartənzəan suro rukkunzəben salijinna guljin “awo Zatənzəga sandənyiwosoon wintənəmga Yaa Koma, Komande askərawoso nyiro kajiwo, Yaa Ala wuro gawurne”.

112. Suratul Ikhlas (Tangartə)

Tusunzə 4, Makkan zəpkono, ngawo suratun Nasiben

Saawu zəptənzəbe

Sura adəye zəpci sa Kəngayamro kərdiwaye adə, “nda andero kəmanəmgə sakowoltəne, shi dinarben wa, ra liwulan, ra kari yawudin katado? sanan.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Gulle [Yaa Muhammad (SAW)] Shi (Kəma) Aladə tilonzə long.

2. Ala Nganzaatə kəlambiwoson (Shi abimaro lambitənyi).

3. Sambunyi, (nəmjiliwoson wintatənzən), Tambunyi ye (nəmbəlin ba duwo mbejiwoson wintatənzən).

4. Təmmaro shiga samuntəma falma ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُ الصَّمَدُ

لَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُوًا أَحَدٌ

وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُوًا أَحَدٌ

3. Fuye, del adən gagə wartin konnu nzambomaro.

4. Kamunzə (Ummu Jamil) kəska kaliia gotama (bune diwal Kəngayamben zəzərtəro) dən kunten.

5. Dawunzən je karamshibe tawaskata (konnube)a.²

سَجَّيْنِ نَارًا ذَاتَ لُحُبٍ

وَأَمْرَاتِهِ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ

² Ummu Jamildə can tiro ndoska taman zaua mbeji duwo tiye wono “laata-a uzza-a shimtiri wu ye ndoskanyi adəga ladəke yirwatkəgəmiya Muhammadye duwunyin sənadəro kəmaye je ndoskanzədəgai konnube tiga jazatəro dawunzəro ndəpciwo.

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Gulle (yaa Muhammad (SAW)) nzəliwoga mangi Kəma amsoben (awo riyatawoson)
2. Kəngantima amsobe (nzəliwoga mangi).
3. Ala amsobe (Shi gənyiga jiren abattinba).
4. Ashar wasiwasima (Su Alabe bowotan) faitə ngultinma (nzəliwoga mangi).
5. Shi duwo wasiwasizəginma karəgəwa amsobero¹
6. Jindi-a kam-ason

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Alabe Sun, Ramama,
Kanjimalima.

1. Gulle [Yaa Muhammad (SAW)] Nzəliwoga mangi Kəma suwa farakben.
2. Ashar awowa (Alaye) alaksənabewoson (kamwo, jindiwo, bəndiwo, asamwo, yaye).
3. Ashar ləmtəmaye ləmnzə sa waltəgə sələmfətciya.
4. Ashar (səragama) nduwuro tayitayittəwuben.
5. Ashar tarwamaye sa tarwajiya (nzəliwo mangiga gulle).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾

مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾

وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾

وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

¹ Jindi-a amso-ado ilmuwa laaye shetan jindibe-a shetan kam Adamganabe ada. Gultəgənzən Sayidna Hananye wono "Shetanwa ndi, shatan jindibeye karəgəro wasiwasizəgin, shetan Adamganaye cul kəla shimben bangatcin." Sayidna Katadaye wono "Jindiso yen shetanna, kamso yen shetanna, ashar ndisoben Ala sakaa". Sayidina Abu Zaryeye kam laaro wono "ashar shetan kamben, Alaben nzəliwo mane, wononya, "kamdaye, "ha shi kam yen shetanna wa", wononya A'a wono, "Kəmaye nushuwantənzə nanka sura kən 6:112 min "Adəgaima Andiye diyeyi Nabiwosoro kalado shetan kambe-a shetan jindibe-adəro". A'a, ilmuwu laaye ada ayadən kam gultənadə jindiwadəmadə tərəwo ada. Kammyin bowowata alama sura kən 72:6 midən; kwan bowotanadəgai. Kuru sura kən 46:29 'jemin' bowotanadəgai adade gulti: kotnzədo Ala nozo.

A
 Akunnam - asutəram, notəgəram.
 Anguwatə - azawatə.
 Annabari - baritəgə.
 Ayantə - asutaga.

B
 Burwatə - tio

D
 Dul - kəmburam
 Diptəgə - wutəgə, hangal gənatə

F
 Fəlango - fetetə
 Fuye - karəngə
 Fedi - nuwa herbe baa
 Fedene - ashi lintə.

G
 Gangantə - nzəkaso
 Gərwitə - wusatə
 Guwo - kowo laa fər səgashina
 fantində
 Gərmoktə - hambəttə

H
 Halapktə - kashi bu
 Halisatə - tangartə

K
 Kajiwo - kardəga
 Kanda - lambo kəskebe kəmbu
 dabbabe
 Kanjidu - kambaata
 Kami - gai
 Kanta - wande sadənyi
 Karto - barga gota
 Kashedi - baritəgə
 Kawe - gala
 Kayam - ləman
 Kəlisəgə - kəskakəli
 Kərwawatə - Kurwowutə
 Kotəgə - wurmatəgə.

L
 Lawura - baritəgə.
 Lotə - nuwa fando
 Luttəgə - nagəm kotə

M
 Mangəla - ngəla
 Metə - sawartə, ngawo kalaktəgə
 Mintəa - ngəwu, datəgəram baa

N
 Naktə - baro dio
 Ngal - mizan
 Ngirin - ngudi
 Nguzatə - Letə, kaso
 Ngul - jaza
 Njerəsko - fillatə
 Njilartə - gəretəgə
 Nzətatəwəwəktə - sakro kəndəga.
 Nzukkuluwo - təmatəyin fəlango.

R
 Rəptano - rokko lezain.

S
 Salemi - duno kambaataa
 Səratə - bowotə
 Shimtiri - kashi bu

T
 Tandi - kamu-a, aləgəwa kamyin nguro-a.
 Tauratə - dawartə
 Tənyeyi - kajim, kəska
 Təretə - awo burwon gultənama
 Tətəfəlangə - yitəfəlanguwə.
 Ti - 1. kamu 2. aləgə kamyin nguro
 Tiptə - wusatə
 Tiyetə - 1. awo kəngabe 2. awo titəbe

W
 Wazantə - ngaltə
 Wintatəgə - cintətəgə
 Wizir - bigə

Y
 Yenina - bayim- kanyi, dimi, kalimo.

Z
 Zaitun - ngaliwi
 Zultə - kotə

210. Sawon sasaanyi ye
shi (Luwuran
kamboda)ga shetanwaye.

211. Mowojinbaye duwo
sandro, raksainba ye.

212. Sandidə
fantən(zən)cintətəna de.

Suratus Shu'ara'